

Etelä-Karjalan liitto

Kymenlaakson Liitto

Maakunnan kehityksen kärjessä

Venäläisten ostosmatkailun merkitys ja tulevaisuuden näkymät

Lokakuu 2012

Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan liitot

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ.....	1
JOHDANTO.....	3
VENÄJÄN TALOUDEN KEHITYSNÄKYMÄ	1
BRUTTOKANSANTUOTTEEN KEHITYS VENÄJÄLLÄ, KIINASSA JA MEKSIKOSSA	2
ÖLJYN HINNAN, VENÄJÄN BKT:N, INFLAATION JA RUPLAN EUROKURSSIN KEHITYS	3
ÖLJYN KYSYNTÄENNUSTEET (OPEC)	4
BRUTTOKANSANTUOTE (OSTOVOIMAKORJATTU) JA INFLAATIO VENÄJÄLLÄ SEKÄ SUOMESSA	5
SUOMEEN MATKUSTAVIEN VENÄLÄISTEN PROFILOINTIA	6
MATKUSTAJIEN ASUINPAIKKAJAKAUMA.....	7
KUINKA USEIN SUOMESSA – MATKOJEN JA MATKUSTAJIEN MÄÄRÄ	8
MATKAN TARKOITUS SUOMEEN TEHTYJEN MATKOJEN MÄÄRÄT	9
MATKUSTAMINEN KAAKKOIS-SUOMEN SEUTUKUNNILLE	10
RAJANYLIKULKULIIKENTEESTÄ MUILLA RAJOILLA	11
RAJANYLITYSTEN MÄÄRÄ (MEKSIKOSTA USA:HAN) JA PESETAN DOLLARIKURSSI.....	12
OSTOSMATKAILU MEKSIKOSTA USA:HAN	13
MERKITTÄVIMMÄT MEKSIKOLAISTEN MATKAKOhteet USA:SSA JA NIIDEN NAAPURIKAUPUNGIT MEKSIKOSSA	14
MEKSIKOLAISTEN MATKAKOhteet ARIZONASSA	15
PUOLAN JA UKRAINAN VÄLINEN RAJALIIKENNE V. 2009	16
PUOLAN JA UKRAINAN VÄLINEN RAJALIIKENNE V. 2009	17
MATKUSTAJAMÄÄRÄT KAAKKOIS-SUOMEN JA TORNION RAJA-ASEMILLA - SUOMEEN SAAPUNEET MATKUSTAJAT	18
VIROLAISTEN MATKAT SUOMEEN 2001 – 2010	19
VERTAILUA OSTOSMATKAILUSTA ERI RAJOILLA.....	20
MATKUSTAJAPOTENTIAALIN ARVIOINTIA	21
MATKUSTAMISEEN VAIKUTTAVISTA TEKIJÖISTÄ	22
KUINKA MONTA KERTAA KÄYNYT SUOMESSA – PIETARILAiset 2010	23
ARVIO MATKUSTAJAPOTENTIAALISTA ERI ALUEILTA	24

ASiantuntijoiden arviot Venäjän talouden ja matkailun kehityksestä	25
Haastatellut asiantuntijat	26
Yhteenveto asiantuntijahaastattelusta	27
Venäläisten Suomen-matkojen kehityseennusteet	28
Aineistoanalyysia	29
Matkojen määrän ja valuuttakurssien muutokset	30
Matkojen määrän muutoksen selittäminen Ruслан dollarikurssimuutoksilla	31
Matkustustiheys ja matkojen määrän kasvu	32
Ennusteet matkailijamäärien kasvulle vuoteen 2025	33
Skenaario 1 – Kasvun edellytykset vahvat	34
Skenaario 2 – Nykyinen kehitys jatkuu	35
Skenaario 3 – Lineaarisen kasvun malli	36
Skenaario 4 – Hitaan kasvun malli	37
Alueelliset matkustajamääräennusteet	38
Millä perusteella valitsee matkakohteen	39
Matkustaminen Kaakkois-Suomen seutukunnille	40
Matkustaminen Kaakkois-Suomen seutukunnille	41
Venäläisten rahankäyttö Suomessa vuosina 2000 – 2012	42
Rahan käyttö matkustajaa kohden	43
Eri tuoteryhmien merkitys vuosina 2000 – 2012	44
Eri tuoteryhmien merkitys vuosina 2000 – 2012	45
Rahan käyttö tuoteostoihin	46
Miksi venäläiset ostavat tuotteita Suomesta?	47
Rahan käyttö palveluihin	48
Palveluiden käyttö vuonna 2012	49
Venäläisten rahankäyttö vuonna 2025	50
Rahan käyttö Suomessa v. 2025	51
Tuoteostoihin käytetty rahamäärä (milj. €)	52
Rahan käyttö palveluihin vuonna 2025	53
Rahan käyttö Kaakkois-Suomessa skenaarion 3 mukaisilla matkustajamäärillä	54

TIIVISTELMÄ

Venäjän talouskasvu on 2000-luvulla ollut nopeaa, vaikka vuosien 2008 – 2009 taantuma leikkasikin sitä voimakkaasti. Kansainvälinen valuuttarahasto on ennustanut ostovoimakorjatun bruttokansantuotteen Venäjällä kasvavan 6 %:n vuosivauhtia vuosina 2013 – 2017. Hintojen nousuvauhti oli 2000-luvun alkuvuosina jopa yli 20 %, mutta vuoden 2008 taantumien jälkeen hintojen nousu on hidastunut runsaaseen 6 %:iin vuonna 2011.

Venäjän talouskehitys on voimakkaasti sidoksissa raaka-aineiden, erityisesti öljyn hintakehitykseen. OPEC ennustaa öljyn kysynnän kasvavan, vaikka maailmantalouden kehitys olisi hidasta talouskriisin jatkuessa pitkään. Näin ollen on todennäköistä, että myös öljyn hinta tulee nousemaan, mikä tukee Venäjän talouskehitystä.

Hintojen nousu Venäjällä Suomea nopeammin tekee Suomesta yhä houkuttelevamman ostosmatkakohteen venäläisille. Talouskasvu mahdollistaa matkustamisen yhä suuremmalle osalle venäläisistä ja Suomi on sijaintinsa ja imagoonsa vuoksi houkuttelevin ulkomaankohde erityisesti Pietarissa ja rajan lähialueilla asuvien venäläisten keskuudessa. Pietarissa asuu noin 5 miljoonaa henkilöä, joista alle 1,5 miljoonaa on joskus käynyt Suomessa. Viipurissa ja rajan lähialueilla asuu lisäksi noin 200 000 henkilöä, joista valtaosa ei ole vielä käynyt Suomessa.

Meksikolaiset tekivät vuosina 2000 – 2006 vuosittain yli 120 miljoonaa matkaa USA:han. Yli 70 % näistä matkoista on rajan lähialueilla asuvien runsaan 5 miljoonan meksikolaisten tekemiä. Monet USA:n ja Meksikon raja-alueiden kaupungeista sijaitsevatkin rajan vastakkaisilla puolilla kävelymatkan päässä toisistaan.

Meksikolaisten asiakkaiden merkitys USA:n rajakaupunkien taloudelle on merkittävä. Esimerkiksi Arizonan osavaltiossa sijaitsevassa 21 000 asukkaan Nogalesissa Meksikolaisten arvioitiin käyttäneen vuosina 2007 – 2008 1,28 mrd dollaria vuodessa. Meksikolaisten ostosten on arvioitu tuovan 20 – 50 % USA:n rajakaupunkien kauppaliikkeiden liikevaihdosta.

Myös Haaparannan ja Tornion välillä liikennöinti on vielä toistaiseksi ollut huomattavasti vilkkaampaa kuin Suomen ja Venäjän välisillä raja-asemilla. Esimerkiksi vuonna 2004 Haaparannasta Tornioon saapui Tullin laskennan mukaan lähes 5,7 miljoonaa henkilöä, kun taas Kaakkois-Suomen neljän vilkkaimman raja-aseman (Vaalimaa, Nuijamaa, Imatra ja Vainikkala) kautta Venäjältä Suomeen saapui vain 2,3 miljoonaa henkilöä. Vuonna 2012 Kaakkois-Suomen raja-asemien kautta Suomeen arvioidaan saapuvan pelkästään venäläisiä matkustajia jo yli 4 miljoonaa henkilöä.

Venäläisten matkailu Suomeen on kasvanut vuosina 1992 – 2011 keskimäärin 18,5 % vuodessa. Venäjän talouden ja matkailun asiantuntijat uskovat matkojen määrän kasvavan keskimäärin 12 % vuosina 2012 – 2025.

Venäläisten matkailun kasvuennuste tehtiin neljällä eri skenaariolla.

- 1) Optimistisin skenaario perustuu olettamukseen, että vuosina 2012 – 2025 matkojen määrän kasvaa 15,4 % vuosittain. Tämä edellyttää, että ruplan eurokurssi pysyy nykyisellä tasolla, Venäjän talous jatkaa kasvuaan ja tullisäädöksiin ei tule tiukennuksia. Tämän skenaarion mukaan venäläiset tekisivät Kaakkois-Suomen raja-asemien kautta Suomeen vuonna 2025 noin 25,8 miljoonaa matkaa.
- 2) Hieman varovaisempi skenaario perustuu olettamukseen, että ruplan arvo suhteessa euroon heikkenee samaa vauhtia, kuin se on heikentynyt 2000 luvulla. Venäjän talouskasvun ja tullisäädösten oletetaan tässäkin skenaariossa pysyvän ennallaan. Tämän skenaarion mukaan venäläiset tekisivät Kaakkois-Suomen raja-asemien kautta Suomeen vuonna 2025 noin 19,5 miljoonaa matkaa.
- 3) Todennäköisimmäksi valittu skenaario perustuu ruplan dollarikurssi –kehityksen pohjalta rakennettuun selitysmalliin, jonka mukaan ruplan dollarikurssin pysyessä ennallaan, matkojen määrä kasvaa noin 60 000 matkan kuukausivauhdilla. Skenaariossa oletetaan, että tullisäädökset säilyvät ennallaan koko tarkastelujakson ajan. Tämän skenaarion mukaan venäläiset tekisivät Kaakkois-Suomen raja-asemien kautta Suomeen vuonna 2025 noin 13,4 miljoonaa matkaa.
- 4) Varovaisin skenaario on laskettu vuosien 2006 – 2007 keskimääräiseen 20 000 matkan kuukausikasvuun. Tämä skenaario voi toteutua, jos dollarin hinta nousee 38,5 ruplaan tai jos dollarin hinta on 26 ruplaa, mutta tullisäädöstä tiukennetaan siten, että yksi henkilö voi tuoda Venäjälle tullivapaasti vain 35 kg:n tavarakerän kerran kuukaudessa. Matkojen määrä voi kehittyä tätäkin skenaariota heikommin, jos tullisäädöstä tiukennetaan tai rupla heikkenee merkittävästi.

Valitessaan matkakohdetta Suomessa, venäläiset arvostavat eniten hyviä kulkuyhteyksiä ja edullisia ostopaikkoja. Etelä-Karjala valikoituu näiden kriteerien perusteella useimmin matkakohteeksi, mutta raja-asemien ruuhkautuminen ja kaupallisten palveluiden rakentuminen lähelle Vaalimaan raja-asemaa, saattaa lisätä eteläisen Kymenlaakson suosiota venäläisten matkakohteena. Myös Lappeenrannan ja Imatran välillä voivat matkustajavirrat tulevaisuudessa poiketa tässä raportissa tehdyistä ennusteista näiden tekijöiden vaikutuksesta.

Ostosmatkailu on tärkein syy matkustaa naapurimaahan. Esimerkiksi yli kaksi kolmasosaa meksikolaisten matkoista USA:han ja yli kolme neljäsosaa ukrainalaisten matkoista Puolaan on ostosmatkoja. Edulliset ostosmahdollisuudet naapurimaasta saavat matkustajat lähtemään matkaan useita kertoja vuodessa, kun taas lomamatkalle naapurimaahan lähdetään huomattavasti harvemmin. Näin ollen ostosmatkailu tulee olemaan tärkein syy matkustaa myös Venäjältä Suomeen vuonna 2025.

Mikäli matkustajien profiili säilyy nykyisenlaisena (keskimääräistä parempituloiset pietarilaiset), tulee venäläisten Suomessa käyttämä rahamäärä matkaa kohden säilymään todennäköisesti korkeana. Venäläiset käyttävät Suomessa huomattavasti enemmän rahaa matkaa kohden kuin muut Suomessa vierailevat naapurimaiden asukkaat. Myös meksikolaiset käyttävät USA:ssa ja ukrainalaiset Puolassa selvästi vähemmän rahaa matkaa kohden kuin venäläiset Suomessa.

JOHDANTO

Tutkimuksen tarkoitus ja toteutus

Tutkimuksen tarkoituksena oli arvioida venäläisten Suomen-matkailun kehitystä vuoteen 2025 mennessä. Tutkimus on osa Kymenlaaksossa ja Etelä-Karjalassa toteutettavaa kaupan selvitystä ja selvitetään kaupan mitoituksen ja palveluverkon rakenteen perusteiksi.

Tutkimuksessa tarkastellaan Venäjän talouden toteutunutta kehitystä ja kehitysnäkymiä öljyn kysyntäennusteiden sekä asiantuntijoiden näkemysten pohjalta. Lisäksi arvioidaan matkustajapotentiaalia Venäjällä sekä venäläisten kiinnostusta matkustaa Suomeen ja matkustushalukkuuteen vaikuttavia tekijöitä.

Valuuttakurssien sekä muiden kansantalouden kehitystä kuvaavien aikasarja-aineistojen avulla tehtiin regressiomallit, joilla mallinnettiin matkojen määrien kuukausi- ja vuosikasvu. Näiden regressiomallien pohjalta tehtiin neljä eri skenaariota matkojen määrien kehitysnäkymistä.

Venäläisten ostokäyttäytymistä ja matkailijaprofiilia tarkasteltiin TAK Rajatutkimus –aineistojen pohjalta. Kulutuskäyttäytymistä Suomessa pyrittiin ennustamaan tarkastelemalla, miten kulutuskäyttäytyminen on kehittynyt 2000-luvulla ja toisaalta arvioimalla markkinoiden kehittymistä Venäjällä.

Tulosten luotettavuudesta

Tutkimuksessa on tarkasteltu venäläisten matkailun kehitysnäkymiä monesta eri näkökulmasta. Tarkastelussa on hyödynnetty muilta kahden eri maan välisestä ostosmatkailusta koottua tietoa, asiantuntijoiden näkemyksiä venäläisten Suomen-matkailun kehitysnäkymistä sekä Suomessa ja Venäjällä tehtyjä haastatteluita venäläisten matkustushalukkuudesta ja -käyttäytymisestä. Myös matkojen määrän kehitystä on analysoitu tilastollisesti.

Tulosten pohjalta voidaan todeta, että venäläisten Suomen-matkailussa on vielä kasvupotentiaalia. Mikäli talous kasvaa ennakoitusti, eikä rajakauppaa rajoiteta uusilla sääddöksillä, tulee ostomatkat Suomeen edelleen kasvamaan.

Kasvuennusteiden toteutuminen riippuu aineistoanalyysin perusteella eniten ruplan kurssikehityksestä ja verovapaata turistituontia rajoittavista tekijöistä. Näissä molemmissa voi tapahtua ennakoimattomia muutoksia, mitkä vaikuttavat matkailijamäärien kasvuun.

Tutkimuksessa tarkastelluilla muilla kahden maan välisillä rajoilla valtaosa ostosmatkailijoista tulee rajan lähialueilta, enintään kymmenien kilometrien etäisyydeltä. Pietarista Suomen puolelle on kuitenkin yli 200 kilometriä. Matkustaminen Suomeen ostosille edellyttää oman auton tai julkisen liikenteen (lähinnä linja-auton) käyttöä. Tämä voi rajoittaa matkailijamäärien kasvua en-

nakoitua enemmän, erityisesti jos hinta/laatu –suhteen ero Suomen ja Pietarin välillä kapenee merkittävästi.

Venäläisten ostoskorin sisältö ja rahankäytön arviointi vuonna 2025 on vaikea tehtävä. Tässä raportissa on ennakoitu rahan käytön matkustajaa kohden säilyvän ennallaan, vaikka perustelusti voitaisiin olettaa rahan käytön henkeä kohden vähenevän. Muilla raja-aseilla tehdyissä selvityksissä matkailijat käyttävät pienemmän summan rahaa ja jos Suomessa käyvien venäläismatkailijoiden profiili muuttuu aiempaa keskiluokkaisemmaksi, voidaan myös rahan käytön henkeä kohden laskevan.

Myös matkailijoiden alueellinen jakautuminen tulevaisuudessa on haasteellinen tehtävä. Etelä-Karjala on tällä hetkellä venäläisten keskuudessa kiinnostavin matkakohde läheisyytensä ja hyvän kaupallisen sekä palvelutarjonnan takia. Ruuhkat Nuijamaan ja Imatran raja-aseilla sekä kaupallisen tarjonnan kehittyminen erityisesti Virolahden kunnassa, voi muuttaa matkailijavirtoja

merkittävästikin. Myös valtatie 7:n perusparannushanke ja muut teiden parantamishankkeet voivat vaikuttavaa venäläisten matkakohteiden valintaan tulevaisuudessa.

Kiitokset

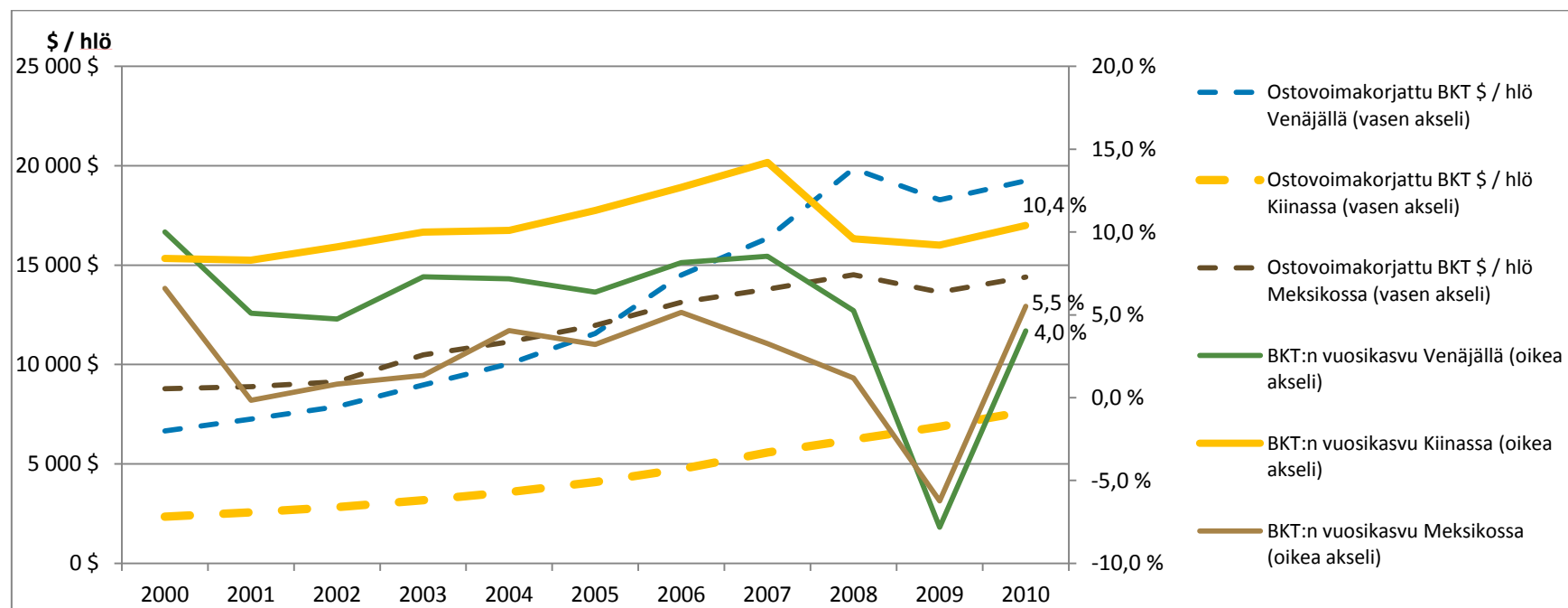
Lämpimät kiitokset selvityksen toteutukseen merkittävän panoksensa antaneille asiantuntijoille, erityisesti Kaakkois-Suomen Rajavartioston apulaispäällikkö Erkki Matilaiselle, Itäisen Tullipiirin johtaja Tommi Kivilaaksolle, Aleksanteri-instituutin johtaja Markku Kiviselle. FinNode Venäjän johtaja Virpi Herraselle, Elinkeinoelämän keskusliiton asiantuntija Timo Laukkaselle, Pietarin pääkonsulaatin päällikkö Pirjo Tulokkaalle, tohtori Pekka Sutelalle sekä Matkailun Edistämiskeskuksen tutkimus- ja kehittämisjohtaja Kristiina Hietasaarelle.

VENÄJÄN TALOUDEN KEHITYSNÄKYMÄ

Tässä osiossa tarkastellaan Venäjän talouskehitystä sekä sen tulevaisuudennäkymiä.

BRUTTOKANSANTUOTTEEN KEHITYS VENÄJÄLLÄ, KIINASSA JA MEKSIKOSSA

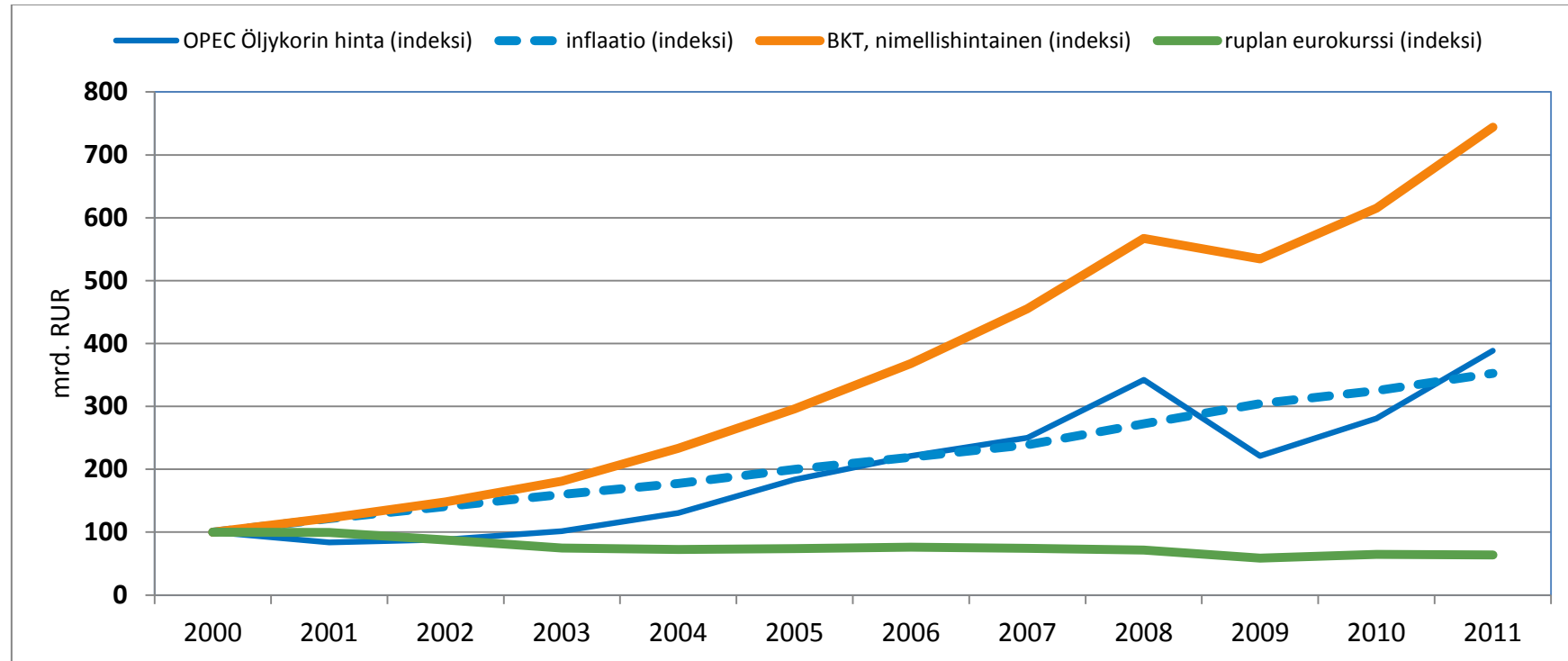
Alla olevassa kuvassa on tarkasteltu ostovoimakorjatun bruttokansantuotteen kasvua henkilöä kohden eri maissa (katkoviiva) sekä bruttokansantuotteen prosentuaalista kasvua näissä maissa (yhtenäinen viiva). Ostovoimakorjattu bruttokansantuote ottaa huomioon hintatasoerot eri maissa ja on sen vuoksi vertailukelpoisempi kuin bruttokansantuote.

Venäjän ostovoimakorjattu bruttokansantuote asukasta kohden ohitti vuonna 2005 Meksikon tason. Vuosien 2008–2009 taantuma leikkasi kuitenkin talouskasvua Venäjällä selvästi enemmän kuin Meksikossa. Kiinassa taantuma vaikutti vain hieman bruttokansantuotteen kasvulukuihin. Vuonna 2010 BKT kasvoi Kiinassa 10,4 %, Meksikossa 5,5 % ja Venäjällä 4,0 %.

Tilastotietojen lähde: Maailmanpankki

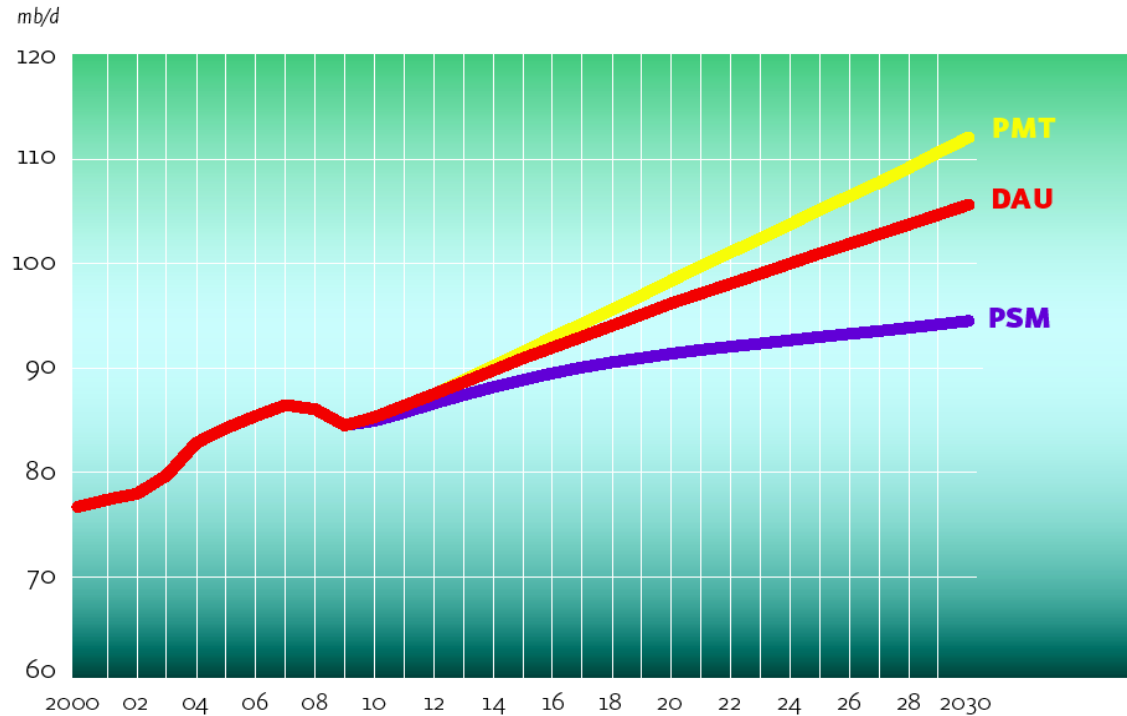
ÖLJYN HINNAN, VENÄJÄN BKT:N, INFLAATION JA RUPLAN EUROKURSSIN KEHITYS

Venäjän kansantalouden kehitys on ollut varsin riippuvainen energian viennistä ja näin ollen öljyn hintakehitys on korreloinut Venäjän bruttokansantuotteen kanssa voimakkaasti. Inflaatio on 2000-luvulla ollut keskimäärin 12 % vuodessa. Inflaatiovauhti on tosin hidastunut vuoden 2008 jälkeen ja vuonna 2011 inflaatio oli enää runsaat 6 %. Ruplan arvo suhteessa Euroon on heikentynyt vuoden 2000-tasosta.

Tilastotietojen lähteet: OPEC, IMF, Suomen pankki

ÖLJYN KYSYNTÄENNUSTEET (OPEC)

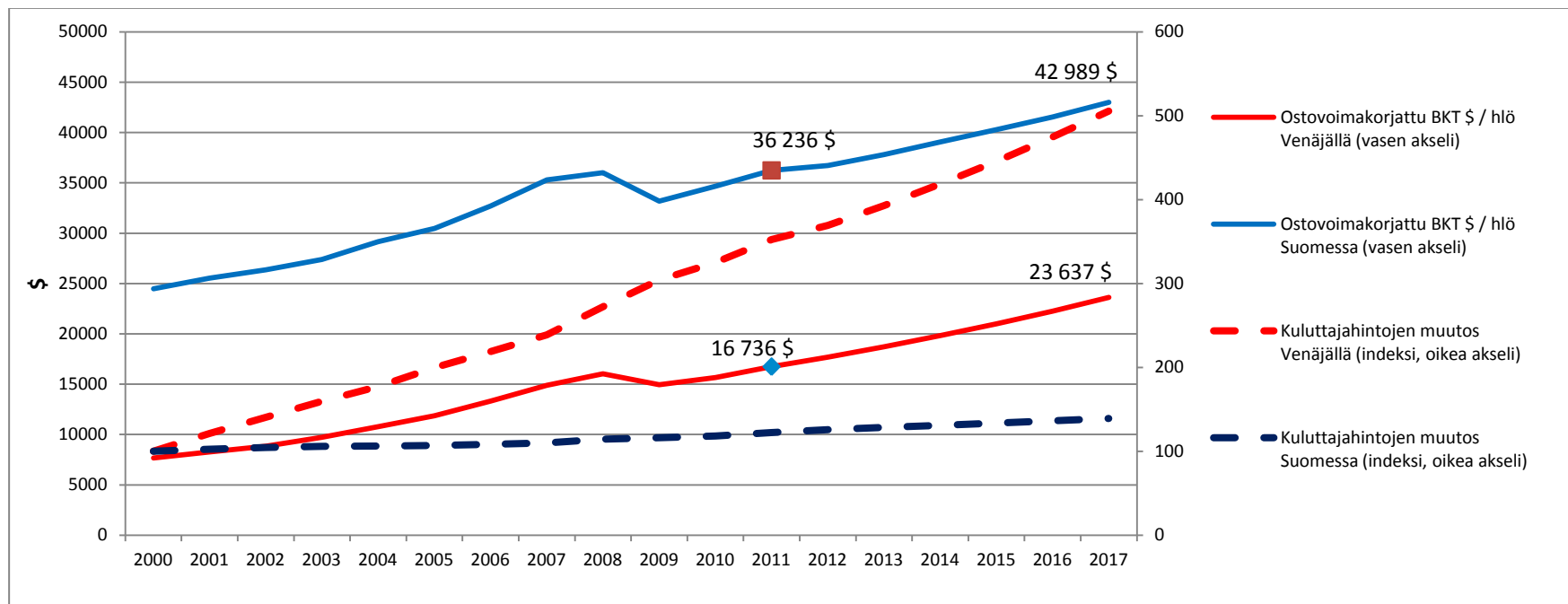

DAU –skenaario perustuu olettamukseen, että maailmantalous jatkaa kasvuaan finanssikriisiä edeltänyttä vauhtia Aasian talouksien vetämänä. Varovainen ennuste (PSM) perustuu olettamukseen, että valtiot joutuvat rajoittamaan kulutustaan vielä pitkään, mikä hillitsee talouskasvua ja toisaalta ympäristöasenteet vähentävät fossiilisten polttoaineiden kysyntää. Optimistinen ennuste perustuu puolestaan näkemyksiin, joiden mukaan maailmantaloudessa on nähtävissä elpymisen merkkejä ja talous tulee kehittymään myönteisesti kehittyvien talouksien vetämänä.

Kaikissa Opecin pitkän tähtäimen ennusteissa öljyn kysyntä tulee kasvamaan. Tämä merkitsee myös öljyn hinnan nousua.

Lähde: OPEC Long-Term Strategy (2010)

BRUTTOKANSANTUOTE (OSTOVOIMAKORJATTU) JA INFLAATIO VENÄJÄLLÄ SEKÄ SUOMESSA

IMF ennustaa inflaation Venäjällä vuosina 2013 – 2017 olevan noin 6,5 % vuodessa ja ostovoimakorjatun bruttokansantuotteen kasvavan noin 6 %:n vuosivauhtia samalla ajanjaksolla. Ostovoimakorjattu BKT henkeä kohden on Suomessa lähes 20 000 \$ korkeampi kuin Venäjällä. IMF arvioi sen kasvavan lähivuosien aikana runsaan 3 %:n vuosivauhtia. Inflaatiovauhdin Suomessa ennakoidaan jäävän runsaan 2 %:n vuositasolle vuosina 2013 – 2017. Vaikka Venäjän bruttokansantuote onkin kasvanut voimakkaasti 2000-luvulla, voimakas inflaatio on nostanut tuotteiden hintatasoa maassa ja ostovoimakorjattu bruttokansantuote ei ole saavuttanut Suomen tasoa.

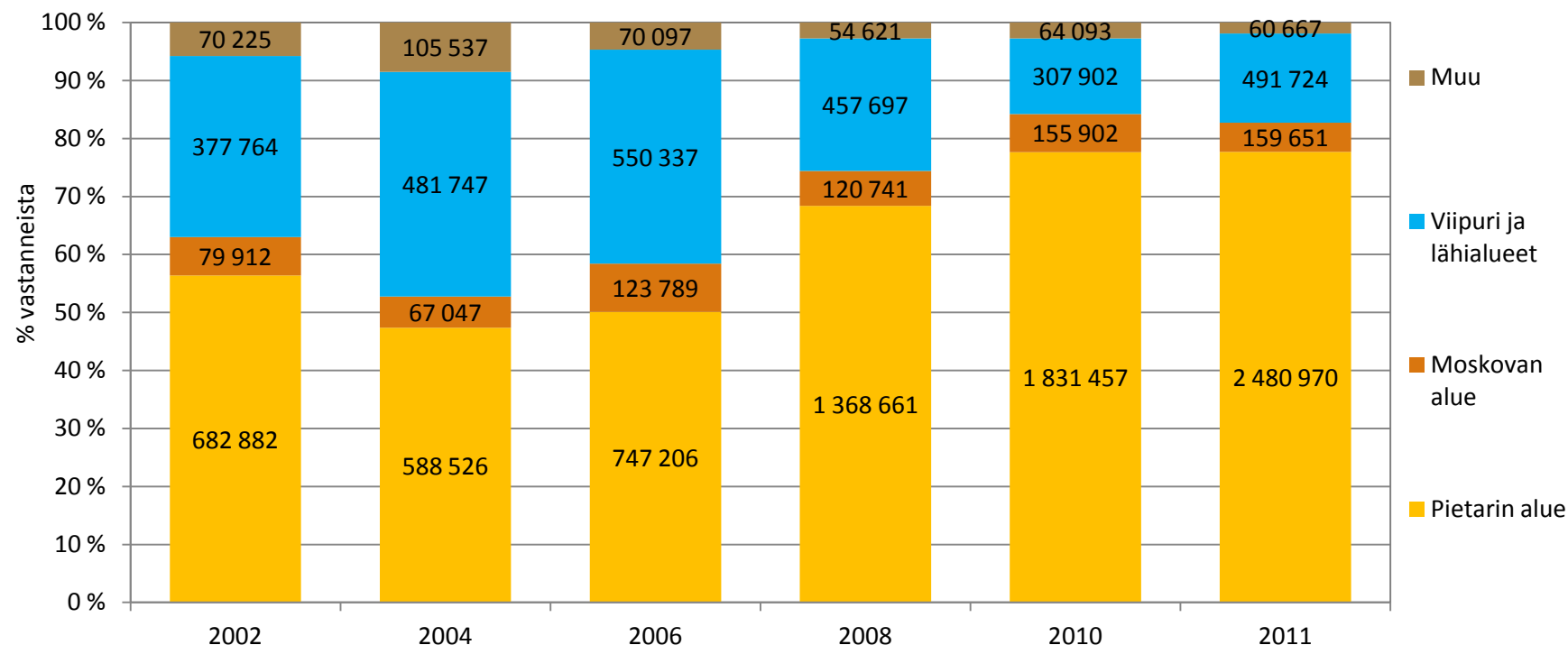
Bruttokansantuotteen ja väestön tulotason kasvu sekä Suomea nopeampi inflaatiovauhti ovat omiaan lisäämään venäläisten ostosmatkailua Suomeen. Ostosmatkailun kasvua voidaan sen sijaan arvioida hillitsevän ruplan arvon heikkeneminen suhteessa euroon.

Tilastotietojen ja ennusteiden lähde: Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF)

SUOMEEN MATKUSTAVIEN VENÄLÄISTEN PROFILOINTIA

Tässä osiossa tarkastellaan venäläisten Suomen-
matkailua: matkustajien asuinpaikkaa,
matkustustiheyttä, matkan syitä sekä kohteita
Suomessa.

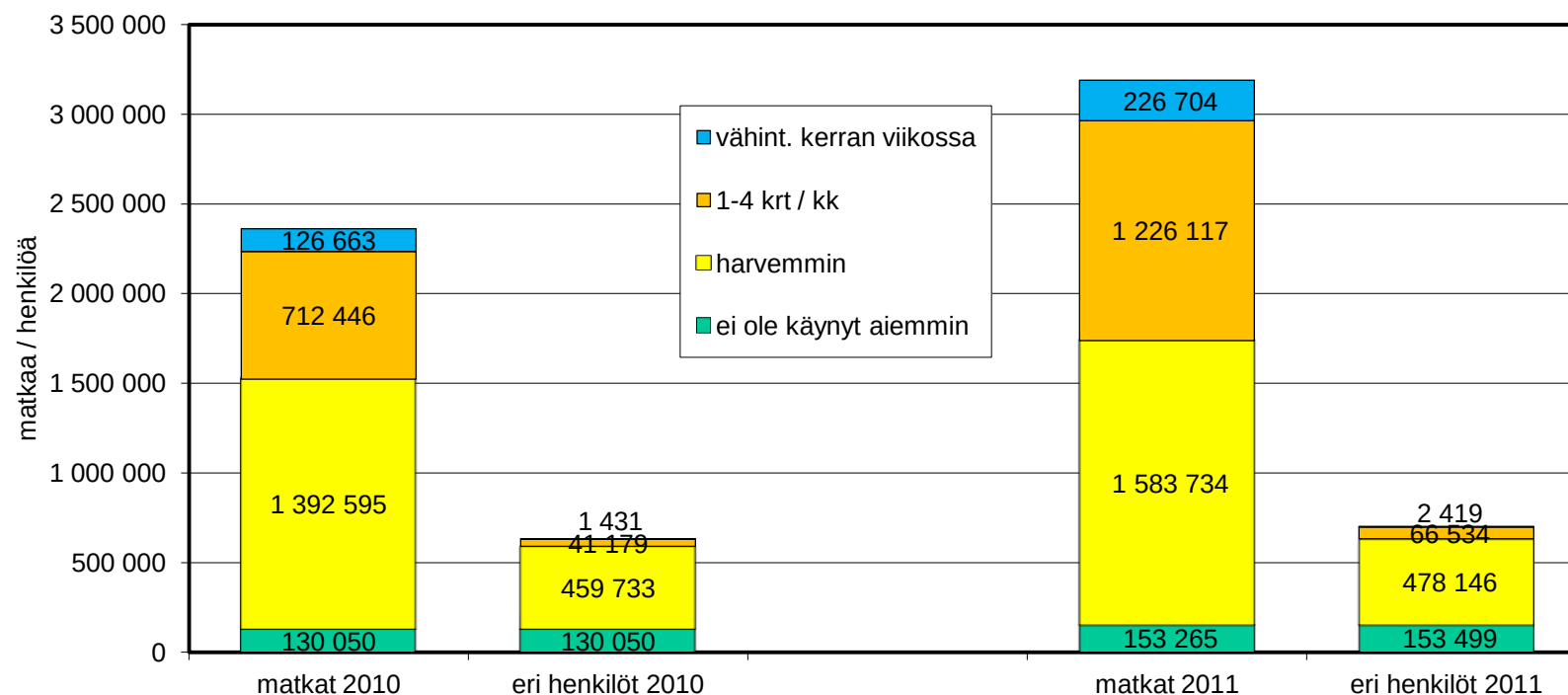
MATKUSTAJIEN ASUINPAIKKAJAKAUMA

Valtaosa Suomessa käyvistä venäläisistä asuu Pietarissa. Viipurilaisten matkustaminen Suomeen väheni voimakkaasti vuoden 2006 jälkeen, jolloin verovapaan maahantuonnin säädöstä (ns. kilorajaa) kiristettiin. Myös Carusel-kauppakeskuksen avaaminen Viipurissa lieenee vähentänyt jonkin verran tarvetta matkustaa Suomeen. Tullisäädöksen helpottuminen kesällä 2010 tullee kuitenkin lisäämään viipurilaisten matkailua Suomeen lähivuosina. Nykyisin tullivapaata turistituontia ei enää rajoiteta kerran kuukaudessa tapahtuvaksi, vaan matkailija saa käydä hakemassa ulkomailta tavaraa vaikka päivittäin, kunhan tavaraerän paino ei ylitä 50 kiloa ja arvo 1500 euroa.

Tietojen lähde: TAK Rajatutkimus 2011

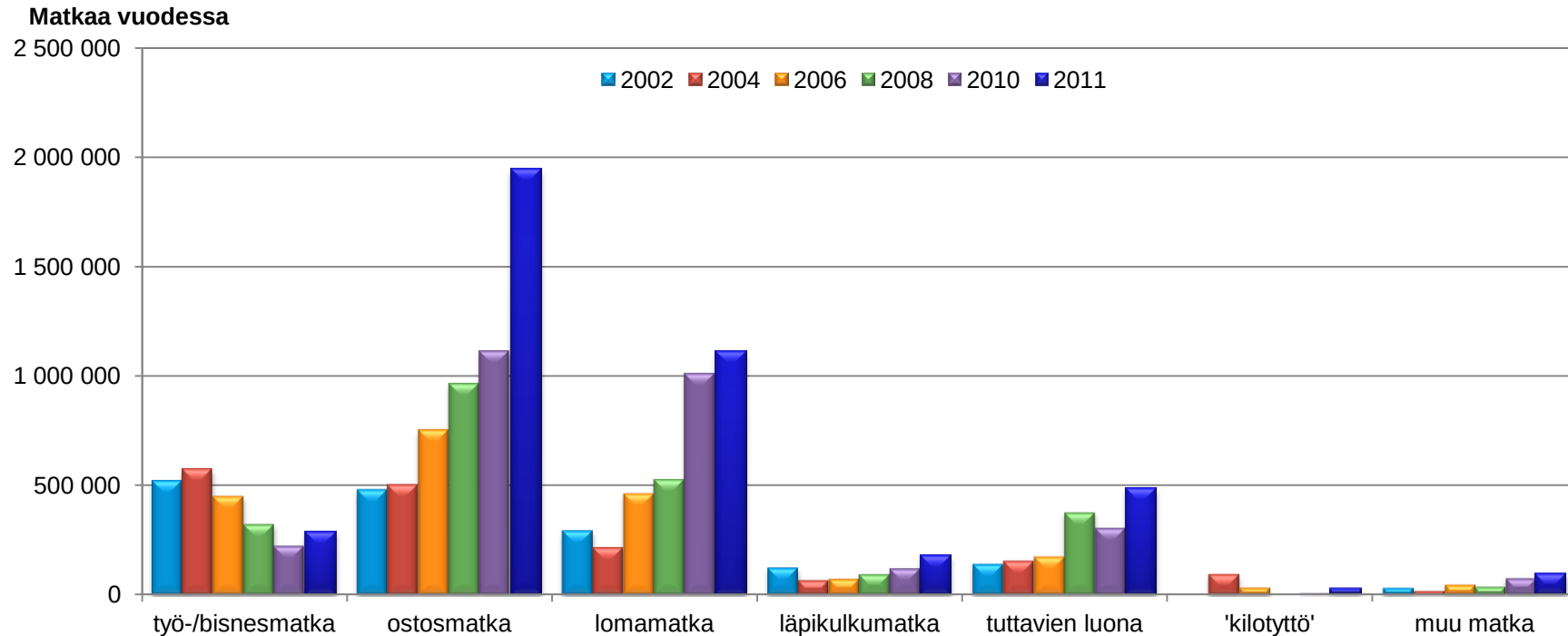
KUINKA USEIN SUOMESSA – MATKOJEN JA MATKUSTAJIEN MÄÄRÄ

Suomessa viime vuonna käyneet venäläiset tekivät vuoden aikana keskimäärin 4,6 matkaa Suomeen. Näin ollen Suomessa kävi vain noin 700 000 eri henkilöä.

Tietojen lähde: TAK Rajatutkimus 2011

MATKAN TARKOITUS SUOMEEN TEHTYJEN MATKOJEN MÄÄRÄT

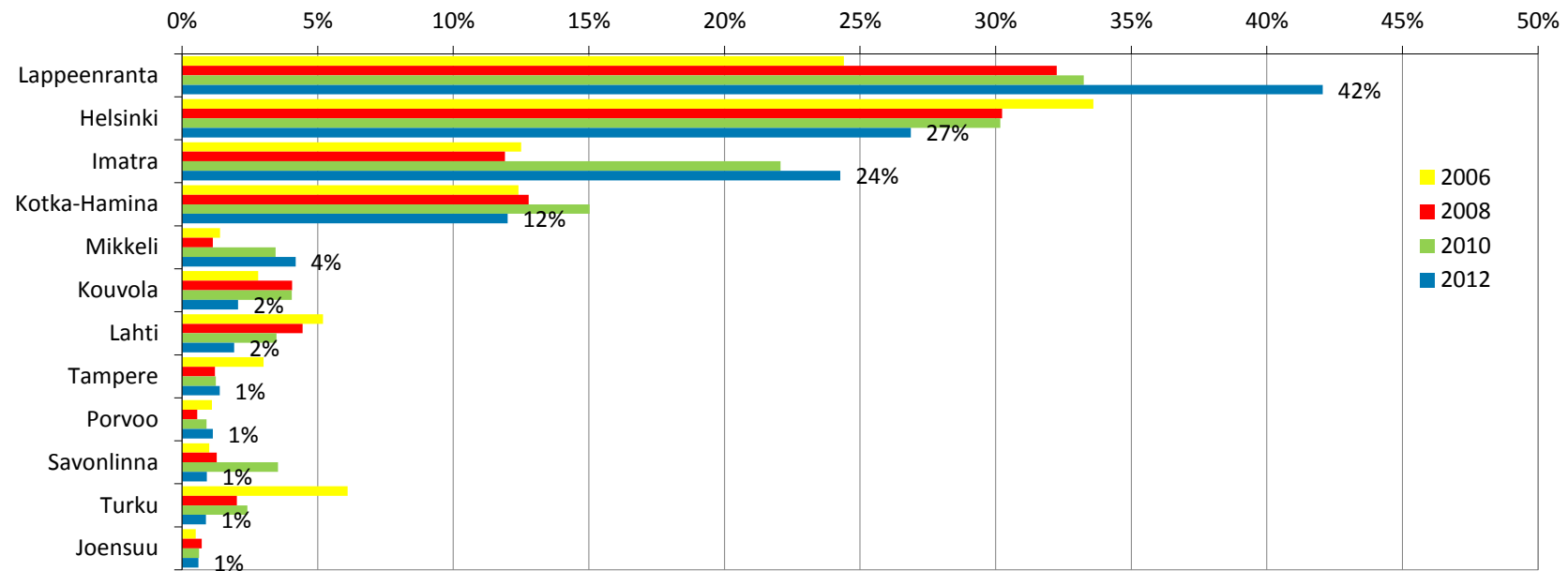

Noin 60 % venäläisten tekemistä Suomenmatkoista (n. 1,9 miljoonaa matkaa) oli ostosmatkoja ja kolmannes lomamatkoja. Kilotyttö on henkilö, joka on matkalla mukana Venäjän tullin kilorajoituksen vuoksi.

Tietojen lähde: TAK Rajatutkimus 2011

MATKUSTAMINEN KAAKKOIS-SUOMEN SEUTUKUNNILLE

Kaakkois-Suomen raja-asemien kautta Suomeen saapuneiden venäläisten matkustaminen eri seutukunnille on jakautunut seuraavasti:

Kuviosta nähdään, että Etelä-Karjalan seutukuntien osuus on kasvanut merkittävästi ja Kymenlaakson seutukuntien osuus matkustajista on kasvanut vain hieman viimeisen viiden vuoden aikana. Vuonna 2012 Kymenlaakso näyttää jopa menettäneen osuuttaan venäläismatkailijoista.

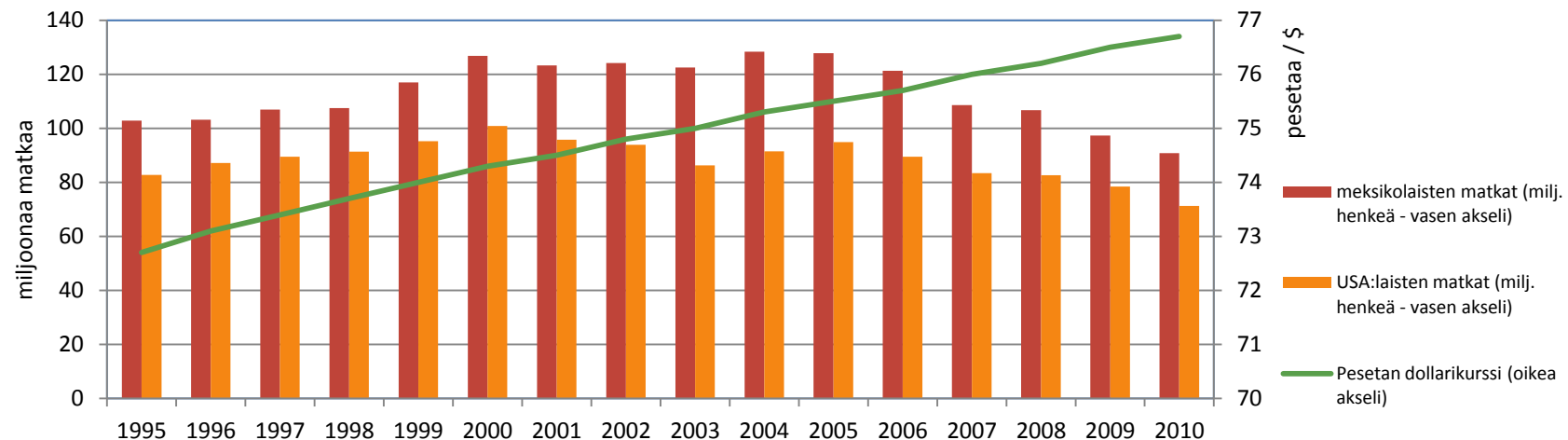
Tietojen lähde: TAK Rajatutkimus 2012

RAJANYLIKULKULIIKENTEESTÄ MUIILLA RAJOILLA

Tässä osiossa tarkastellaan rajanylikulkuliikennettä
muilla vastaavan tyyppisillä raja-alueilla.

RAJANYLITYSTEN MÄÄRÄ (MEKSIKOSTA USA:HAN) JA PESETAN DOLLARIKURSSI

Meksikon ja USA:n välinen raja on siinä mielessä samantyyppinen raja kuin Suomen ja Venäjän välinen raja, että maiden välinen elintasoero on suuri. Venäjän ja Suomen välinen raja on kuitenkin avautunut vasta 1990-luvun alussa, jolloin Meksikon ja USA:n välinen rajaliikenne voi antaa osviittaa siitä, miten matkustaminen Suomen ja Venäjän välillä saattaa kehittyä. Alla olevassa kuvassa on tarkasteltu meksikolaisten matkoja USA:han ja yhdysvaltalaisien matkoja Meksikoon. Kuvassa näkyy myös pesetan dollarikurssin kehitys vuosina 1995 – 2010.

USA:n ja Meksikon välinen raja on 3169 kilometriä pitkä ja Migration Information Source –järjestön mukaan raja-alueella asuu noin 12 miljoonaa ihmistä. USA myöntää raja-alueilla asuville meksikolaisille maahantulokortteja (laserviisumeita), jotka mahdollistavat 30 päivän oleskelun USA:ssa enintään 25 mailin (Teksasissa 75 mailin) eli noin 40 km etäisyydellä rajasta (noin 120 km Teksasissa). Arizonan yliopiston tekemän tutkimuksen ja Meksikon Pankin mukaan yli 70 % Meksikon ja USA:n rajan ylittävistä matkustajista asuu rajan viereisissä osavaltioissa. Matkustaminen maiden välillä lisääntyi 90-luvulla ja kääntyi laskuun vuoden 2005 jälkeen. Mahdollisia syitä matkustajamäärien laskuun ovat: Peson arvon heikkeneminen, kaupallisen tarjonnan lisääntyminen Meksikon puolella sekä tiukempi kontrolli raja-asemilla ja viisumikäytännössä. Rajamuodollisuuksia tiukennettiin ja viisumi muuttui kalliimmaksi vuoden 2001 terrori-iskun jälkeen, mutta matkustajamäärät kääntyivät laskuun vuoden 2005 jälkeen.

Tietojen lähde: <http://www.migrationinformation.org/>, USA:n tulli, Maailmanpankki, Meksikon Pankki (Bank of Mexico) ja Arizonan yliopisto: "Mexican Visitors to Arizona", North American Transportation Statistics Database

OSTOSMATKAILU MEKSIKOSTA USA:HAN

Vuonna 2006 USA:n ja Meksikon rajan ylittäjistä noin 56 % oli meksikolaisia. Heistä lähes 90 % viipyi USA:ssa enintään päivän. Yli kaksi kolmasosaa meksikolaisista tulee USA:han ostoksille ja he käyttivät Texasin yliopiston arvion mukaan vuonna 2004 USA:ssa noin 8 miljardia dollaria, josta 3,2 miljardia Texasissa, 3,8 miljardia Kaliforniassa ja 0,86 miljardia Arizonassa. Arizonan yliopiston tutkimuksen mukaan meksikolaiset kuluttivat vuosina 2007 – 2008 Arizonassa 2,68 miljardia dollaria vuodessa. Meksikolaisten ostosmatkailun merkitys USA:n rajakaupungeille arvioitiin vuosikymmenen puolivälissä olevan 20 – 50 % vähittäiskaupan koko liikevaihdosta.

Rajakauppa USA:n ja Meksikon välillä keskittyy rajakaupunkeihin, joissa kahden eri puolella rajaa olevan kaupungin välinen etäisyys on vain muutamia kilometrejä tai enintään kymmeniä kilometrejä. Esimerkiksi Arizonassa Nogales ja Meksikossa Heroica Nogales sekä Texasissa Laredo ja Meksikossa Nuevo Laredo sijaitsevat rajalla sen molemmilla puolilla. Meksikon ja USA:n välinen rajaliikenne poikkeaa Suomen ja Venäjän välisestä rajaliikenteestä sillä tavoin, että jalankulkijoiden osuus Meksikon ja USA:n välisillä raja-asemilla on suuri. Esimerkiksi vuonna 2010 meksikolaisista USA:n puolella vierailleista päiväkävijöistä 29 % oli liikkeellä jalan. Vuonna 2004 meksikolaisten arvioitiin käyttäneen rahaa Laredossa 540 miljoonaa dollaria ja vuosina 2007–2008 Nogalesissa 1,28 miljardia dollaria vuodessa. Vähittäiskaupan kehittyminen Meksikon puolella on todennäköisesti saanut ostosmatkailun Meksikosta USA:han vähenemään viime vuosikymmenen loppupuolella. Kun vielä vuonna 2004 meksikolaiset tekivät 128 miljoonaa matkaa USA:han, matkojen määrä vuonna 2010 oli laskenut alle 91 miljoonaan. Meksikon puoleisista rajakaupungeista esimerkiksi Tijuana on nykyisin 5 ja Juarezissa 4 Wal-Martin tavarataloa. Myös Reynosassa ja Nuevo Laredossa on Wal-Martin tavaratalo.

Arizonan yliopiston tutkimuksen mukaan meksikolaisten Arizonassa vuonna 2008 käyttämistä 2,68 miljardista dollarista 305 miljoonaa käytettiin elintarvikeostoihin, 8 miljoonaa lääkeostoihin ja 1,5 miljardia muihin ostoksiin kauppaliikkeistä. Ravintola- ja kahvilapalveluihin meksikolaiset käyttivät 242 miljoonaa, liikkumiseen (sisältäen mm. polttoaineet) 170 miljoonaa, terveydenhuoltopalveluihin 4 miljoonaa ja huvittelupalveluihin 111 miljoonaa dollaria.

Tietojen lähteet: Meksikon Pankki (Bank of Mexico) ja Arizonan yliopisto: "Mexican Visitors to Arizona" (2009), Texasin Yliopisto: "The economic impact of Mexican visitors along the U.S.-Mexico border" (2005)

MERKITTÄVIMMÄT MEKSIKOLAISTEN MATKAKOhteet USA:ssa ja niiden naapurikaupungit Meksikossa

USA		Meksiko		Etäisyys	Matkat USA:han	Ostot
Lähin kaupunki raja-alueella (lääni / osavaltio)	väkiluku (1000 hen- keä)	kaupunki	väkiluku (1000 hen- keä)	Keskustasta keskustaan	Lääniin Meksikosta saapuneiden matkaruokakuntien määrä (milj. seuruetta v. 2004)	Meksikolaisten ostot (vuo- dessa) USA:sta
McAllen (Hidalgo/TX)	130	Reynosa	607	20 km	7,486*	1 mrd \$ (2001)
Brownsville (Cameron/TX))	175	Matamoros	489	4 km		0,256 mrd \$ (2001)
Laredo (Webb/TX)	236	Nuevo Laredo	373	4 km	3,862	0,54 mrd \$ (2001)
El Paso (El Paso/TX)	649	Juarez	1321	5 km	7,211	0,215 mrd \$ (2001)
Nogales (Santa Cruz/AZ)	21	Heroica Nogales	212	5 km	5,871**	0,503 mrd \$ (2001), 1,282 mrd \$ (2008)
San Luis (Yuma/AZ)	24	San Luis Río Colo- rado	159	6 km	3,234	0,194 mrd \$ (2001), 0,753 mrd \$ (2008)
San Diegp (San Diego/CA)	965 (3095)	Tijuana	1301	27 km***	19,101	2,731 mrd \$ (2004)***
Calexico (Imperial/CA)	38 (175)	Mexicali	690	9 km***	7,609	1,037 mrd \$ (2004)***

* Sisältää sekä Hidalgon että Cameronin lääneihin saapuneet

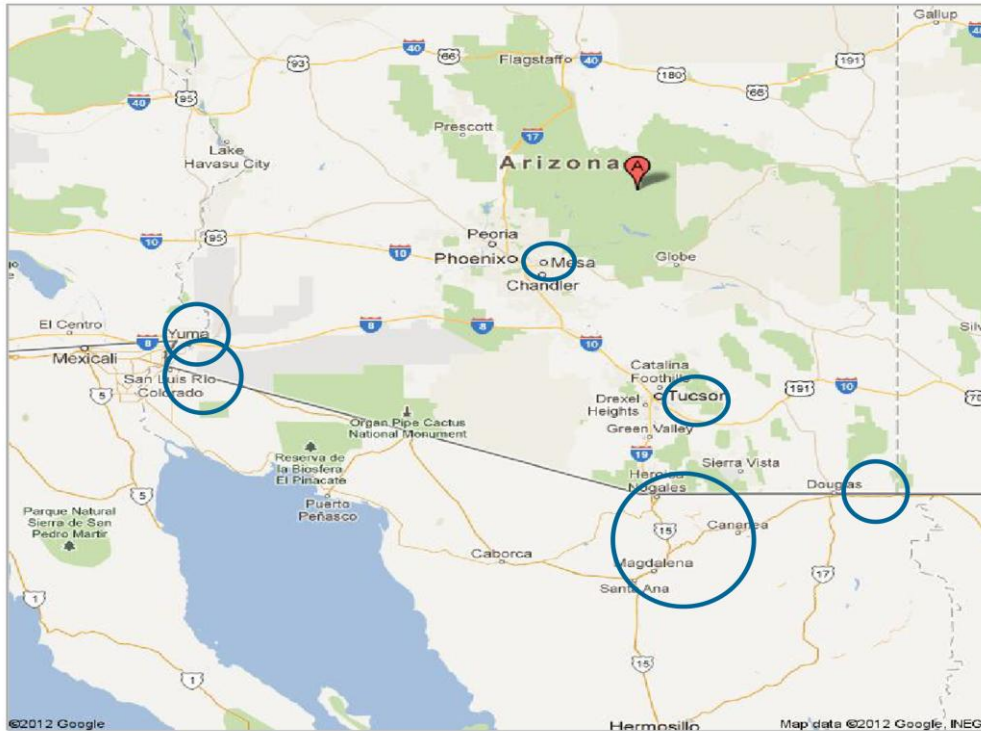
** Sisältää myös Piman lääniin saapuneet

*** Kalifornian San Diegon ja Calexicon kohdalla etäisyydet ovat kaupunkien välisiä, mutta rahan käyttö tarkoittaa koko lääniä. Läänin väkiluku su-
luissa.

Taulukossa on tarkasteltu USA:n puolella sijaitsevien ostosmatkakohteiden ja niiden meksikolaisten naapurikaupunkien asukaslukuja, kaupunkien välistä etäisyyttä sekä arviota meksikolaisten kaupungissa (tai läänissä) käyttämästä rahamäärästä.

Tietojen lähteet: Google maps, Arizonan yliopisto: "Mexican Visitors to Arizona", University of Texas-Pan American: "The Economic Impact of Mexi-
can Visitors Along U.S. – Mexico Border; a Research Synthesis (2005)

MEKSIKOLAISTEN MATKAKOhteet ARIZONASSA

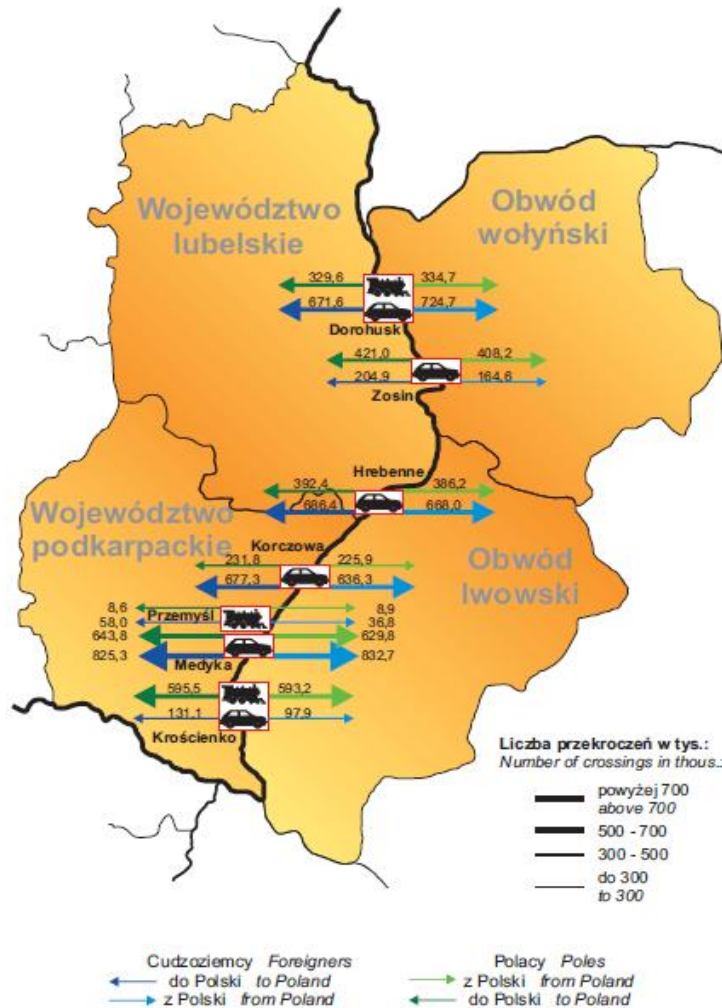
Kohde	% matkustajaryhmistä
Nogales	48 %
San Luis	13 %
Yuma	11 %
Douglas	11 %
Tucson	8 %
Phoenix	4 %
Muut	5 %

83 % Arizonassa käyneistä matkaruoka-kunnista vieraili jossakin neljästä rajalla sijaitsevasta kaupungista. Vaikka rajalta Tucsoniin ei ole kuin 11 kilometriä, ainoastaan 8 % meksikolaismatkailijoista vieraili Tucsonissa. Tämä kertoo siitä, että kaupallinen tarjonta rajalla sijaitseissa kaupungeissa on riittävän hyvä ostosmatkailijoille, eikä näin ollen ole tarvetta matkustaa ostoksille syvemmälle USA:han.

Niin ikään valtaosa, noin 99 %, Arizonassa vierailevista meksikolaisista tulee Meksikon puoleisesta naapuriosavaltiosta Sonorasta.

Tietojen lähde: Arizonan yliopisto: "Mexican Visitors to Arizona" (2008)

PUOLAN JA UKRAINAN VÄLINEN RAJALIIKENNE V. 2009

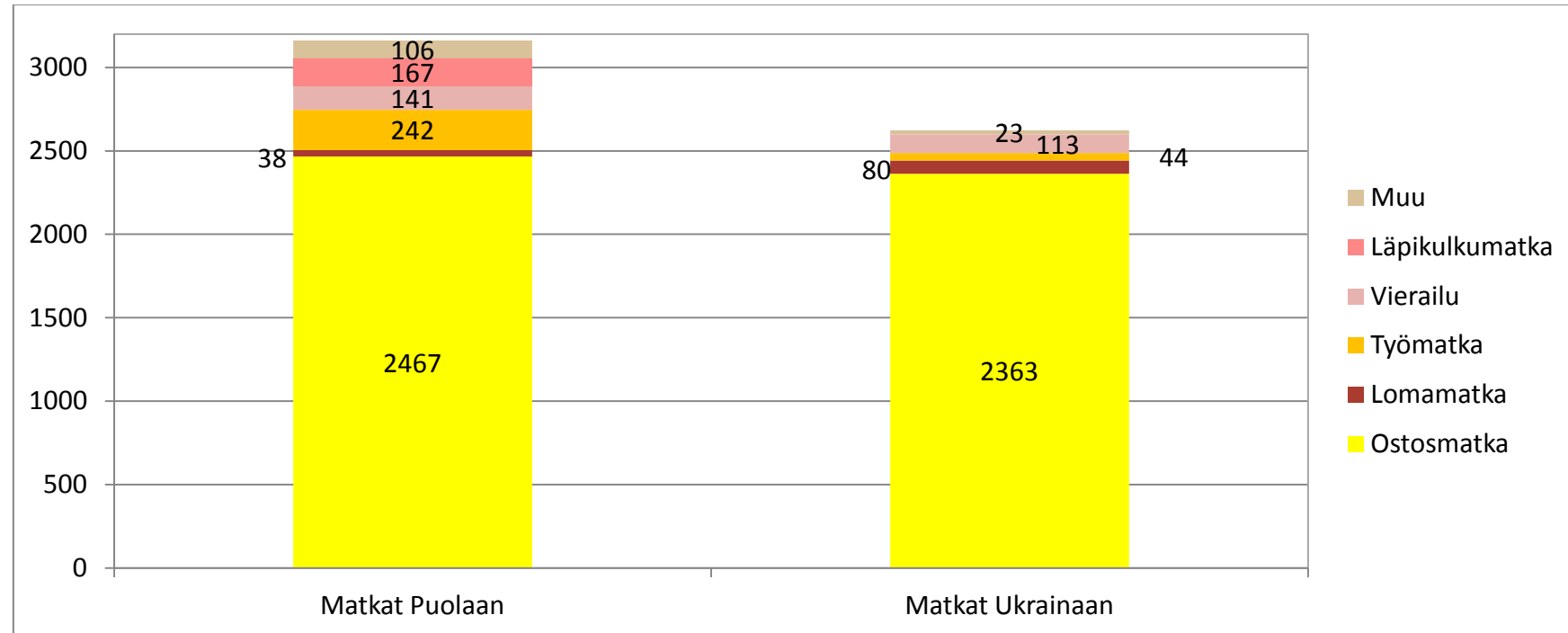
Ukrainan kahdella Puolan itärajaan rajoittuvalla alueella (Volyniassa ja Lvivissä) asuu yhteensä noin 3,6 miljoonaa ihmistä. Yli 50 asukkaan kaupunkeja 100 kilometrin säteellä Puolan rajasta on kuusi: Lviv (733 tuhatta asukasta), Lutsk (206 tuhatta), Drohobych (79 tuhatta), Chervorohrad (71 tuhatta), Kovel (62 tuhatta) ja Novovolynsk (52 tuhatta).

Puolan Ukrainaan rajoittuvat Itäiset läänit ovat Lublinin ja Ala-Karpaattien voivodikunnat (läänit), joissa asuu yhteensä yli 2,1 miljoonaa henkeä. Alle 100 kilometrin säteellä Ukrainan rajasta sijaitsevia yli 50 tuhannen asukkaan kaupunkeja ovat: Lublin (350 tuhatta asukasta), Rzesow (171 tuhatta), Chelm (67 tuhatta), Zamość (66 tuhatta), Przemyśl (66 tuhatta).

Viereisessä kuviossa näkyy puolalaisten ja ulkomaalaisten (lähinnä Ukrainalais-ten) rajanylitykset eri Puolan ja Ukrainan välisillä raja-asemilla vuonna 2009.

Tietojen lähteet: Puolan Tilastokeskus, Wikipedia ja kaupunkien kotisivut

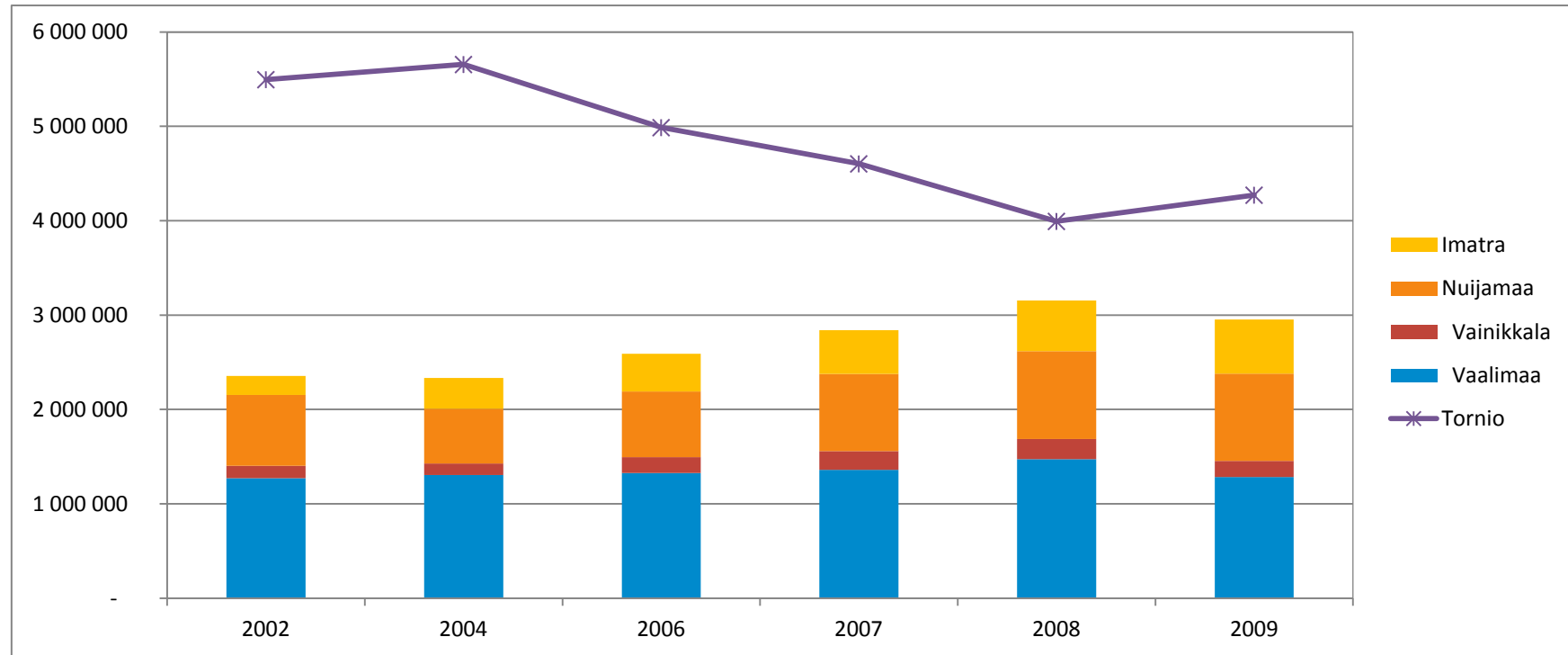
PUOLAN JA UKRAINAN VÄLINEN RAJALIIKENNE V. 2009

Vuonna 2009 puolalaiset tekivät 2,6 miljoonaa matkaa Ukraina. Näistä matkoista 90 % (lähes 2,4 miljoonaa matkaa) oli ostosmatkoja. Ukrainasta Puolaan tehtiin lähes 3,2 miljoonaa matkaa, joista 76 % (lähes 2,5 miljoonaa matkaa) oli ostosmatkoja. Ukrainasta Puolaan saapuneet matkailijat käyttivät maassa 458 miljoonaa euroa (1 981 milj. zlotya), josta 450 miljoonaa euroa (98 %) käytettiin tuoteostoihin. Vuoden 2009 viimeisellä neljänneksellä tuoteostoihin käytetyistä rahoista 43 % käytettiin rakennustarvikkeisiin, 21 % kodin elektroniikkaan, 14 % elintarvikkeisiin ja 13 % auto-varaosiin. Ukrainasta Puolaan saapuneista matkustajista 14 % asui yli 100 km:n päässä rajasta ja 41 % yli 50 km:n etäisyydellä rajasta. Ostoksia yli 100 km:n päässä rajasta kävi tekemässä 10 % matkustajista ja yli 50 km:n etäisyydellä rajasta 25 % matkustajista.

Tietojen lähde: Puolan Tilastokeskus

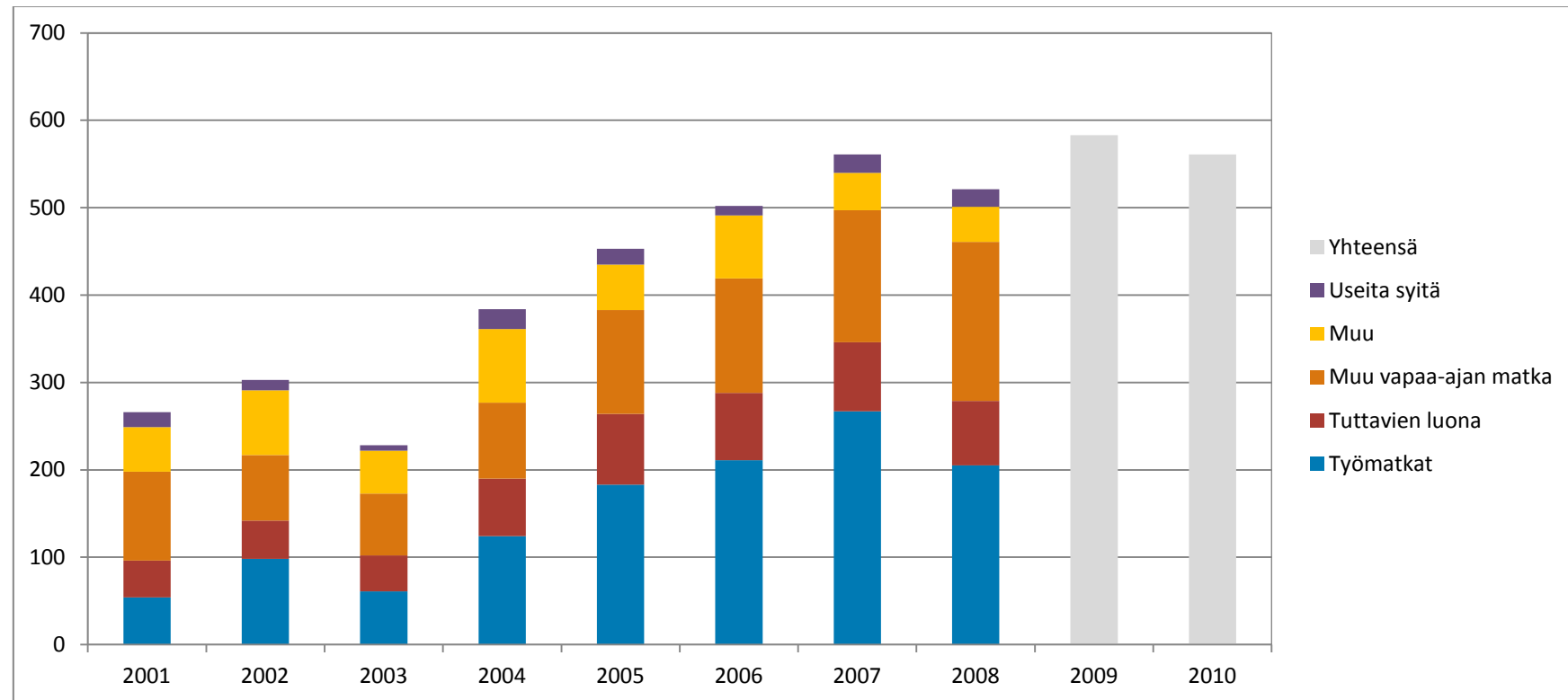
MATKUSTAJAMÄÄRÄT KAAKKOIS-SUOMEN JA TORNION RAJA-ASEMILLA - SUOMEEN SAAPUNEET MATKUSTAJAT

Liikenne Tornion raja-aseamalla on vielä huomattavasti vilkkaampaa kuin Suomen ja Venäjän välisillä raja-asemilla. Tilastokeskuksen tutkija Jyrki Krzywacki arvioi 95 % Tornion ja Haaparannan välisestä liikenteestä olevan työmatkailua tai viikoittaista pendelöintiä ja vain 5 % matkailua. Ruotsalaisten ja suomalaisten osuuden hän arvioi olevan yhtä suuri. Sen sijaan Kaakkois-Suomen raja-asemilla venäläisten osuus oli esimerkiksi vuonna 2009 noin 76 % kaikista matkustajista ja suomalaisten osuus vain noin viidennes.

Tilastotietojen lähteet: Pohjoinen Tullipiiri ja Kaakkois-Suomen rajavartiosto

VIROLAISTEN MATKAT SUOMEEN 2001 – 2010

Virolaisilla on ollut viisumivapaus Suomeen vuodesta 1997 lähtien. Vuosina 1999 – 2002 virolaiset tekivät vuosittain 250 – 300 tuhatta matkaa Suomeen vuosittain. Vuonna 2003 matkojen määrä laski, mutta kasvoi vuosina 2004 - 2007 Viron liityttyä Euroopan Unioniin vuonna 2004. Vuoden 2007 jälkeen virolaisten Suomen-matkailu ei ole käytännössä enää lisääntynyt. Viron EU-jäsenyys lisäsi erityisesti työmatkoja Suomeen.

Tietojen lähde: Tilastokeskus

VERTAILUA OSTOSMATKAILUSTA ERI RAJOILLA

Lähtö- ja kohdema	Matkojen määrä (vuosi)	Rahaa käytetty matkaa kohden		Rahaa käytetty yhteensä
		yhteensä	tuoteostoihin	
Meksiko – USA ¹⁾	128 316 000 (v. 2004)	50 € (v. 2004)	...	6 419 385 000 € (v. 2004)
Mexico – Arizona ²⁾	24 041 549 (v. 2008)	112 € (v. 2008)	97 € (v. 2008)	1 828 053 000 € (v. 2008)
Ukraina – Puola ³⁾	3 254 635 (v. 2009)	145 € (v. 2009)	142 € (v. 2009)	449 581 740 € (v. 2009)
Viro – Suomi ⁴⁾	708 000 (v. 2011)	192 € (v. 2011)	75 € (v. 2011)	136 100 000 € (v. 2011)
Venäjä – Suomi ⁴⁾	3 262 000 (v. 2011)	263 € (v. 2011)	193 € (v. 2011)	858 500 000 € (v. 2011)

Yllä olevassa taulukossa on tarkasteltu matkailijoiden määriä, matkustajaa kohden käytettyä rahamäärää kohdemaassa sekä matkailijoiden yhteensä kohdemaassa vuoden aikana käyttämää rahamäärää. Esimerkiksi vuonna 2004 meksikolaiset tekivät USA:han yli 128 miljoonaa matkaa ja käyttivät rahaa 50 euroa matkustajaa kohden, jolloin he jättivät USA:han vuoden aikana lähes 6,5 miljardia euroa. Arizonan yliopiston tutkimuksen mukaan meksikolaiset käyttivät Arizonassa vuonna 2008 112 € matkustajaa kohden. Saman tutkimuksen mukaan vuonna 2001 meksikolaiset käyttivät vuonna 2001 Arizonassa 957,3 miljoonaa euroa, noin 42 euroa matkustajaa kohden. Toisin sanoen rahan käyttö matkustajaa kohden kasvoi lähes kolminkertaiseksi seitsemän vuoden aikana.

¹⁾ University of Texas-Pan American: "The Economic Impact of Mexican Visitors Along U.S. – Mexico Border; a Research Synthesis (2005)

²⁾ Arizonan yliopisto: "Mexican Visitors to Arizona"

³⁾ Puolan Tilastokeskus: Border traffic and movement of goods and services at the Polish-Ukrainian border in 2009

⁴⁾ Suomen Tilastokeskus, Rajahaastattelututkimus

MATKUSTAJAPOTENTIAALIN ARVIOINTIA

Tässä osiossa arvioidaan, onko venäläisten Suomen-
matkailussa vielä kasvupotentiaalia.

MATKUSTAMISEEN VAIKUTTAVISTA TEKIJÖISTÄ

- **Venäjän talouskasvu**

- Venäjän talouden ja palkkatason kasvu mahdollistaa matkustamisen ulkomaille yhä suuremmalle joukolle venäläisiä. Toisaalta talouskasvun voidaan arvioida lisäävän kaupallista tarjontaa Venäjällä, mikä puolestaan vähentää tarvetta matkustaa ostoksille ulkomaille. Meksikolaisten matkailu USA:han kasvoi talouskasvun myötä 2000-luvun alkuun asti. Yksi erityisesti raja-alueiden talouskasvua ja sen myötä myös raja-alueen asukkaiden matkustamista lisäävä tekijä oli ulkomaisten yritysten sijoittuminen USA:n rajan läheisyyteen Meksikon puolelle¹⁾.

- **Ruplan kurssi**

- Ruplan kurssin vahvistuminen lisää venäläisten ostovoimaa Euroalueella ja heikentyminen vastaavasti vähentää ostovoimaa. Erään yhdysvaltalais tutkimuksen¹⁾ mukaan 10 %:n Peson arvon heikkeneminen heikentää verollista myyntiä San Diegon läänissä 1 %:n.

- **Venäjän WTO-jäsenyys ja markkinoiden kehittyminen Venäjällä**

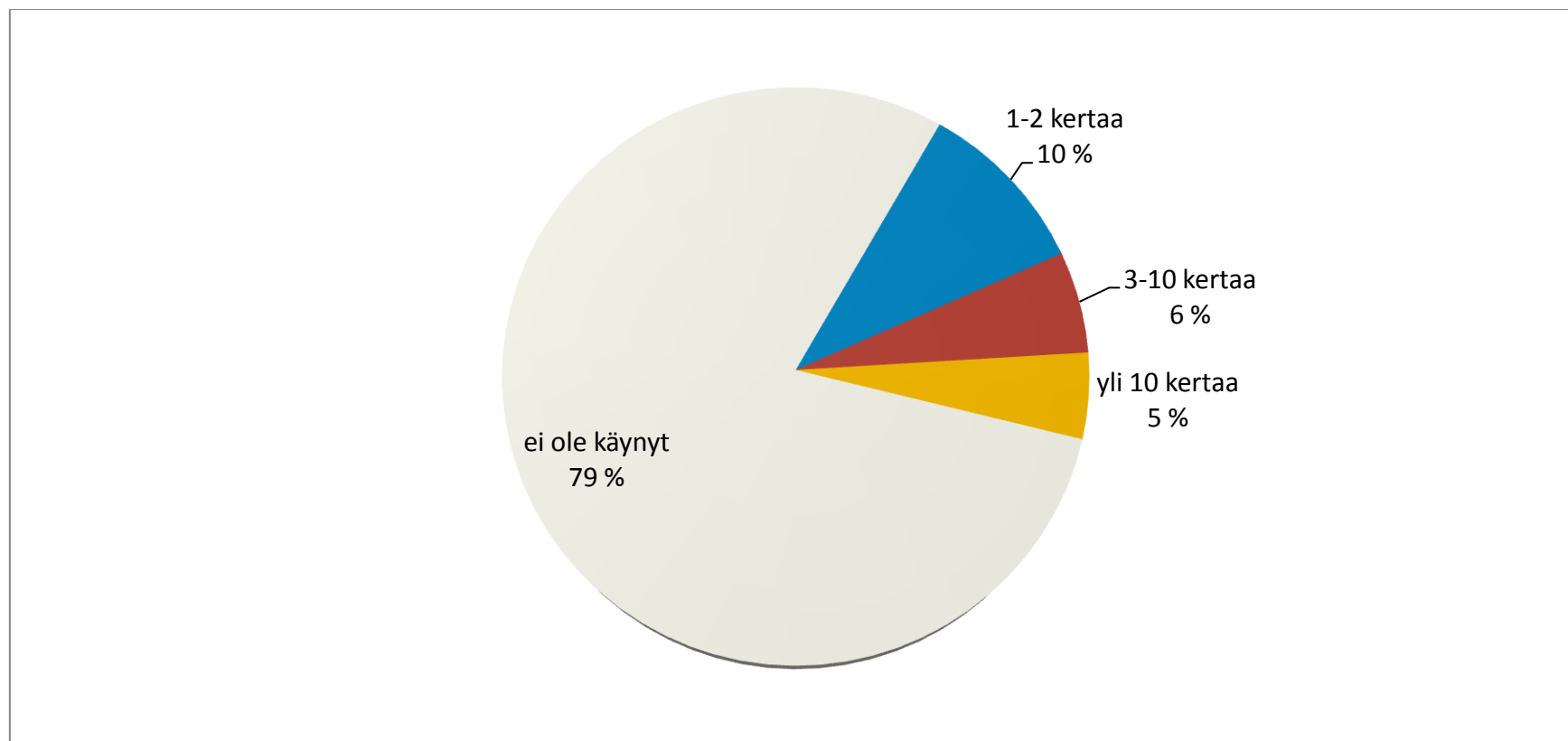
- Uusien kaupallisten yritysten toiminnan käynnistyminen Venäjällä lisää kilpailua ja painaa hintatasoa alas. WTO-jäsenyys laskee myös joidenkin tuotteiden tuontitulleja ja vaikuttaa tällä tavoin hintoihin.

- **Rajaliikennettä rajoittavat tekijät**

- Valtaosalla venäläisistä (n. 80 %:lla) ei ole ulkomaanpassia, joka vaaditaan matkustettaessa ulkomaille.
- Viisumipakko matkustettaessa muutoin kuin laivalla Venäjältä Suomeen rajoittaa venäläisten matkailua.
- Ruuhkat raja-asemilla vaikuttavat matkustamista rajoittavasti erityisesti vilkkaimpina sesonkeina.
- Venäjän tullin verovapaata tuontia rajoittavat säännökset (ns. kilorajoitus), vaikuttavat myös ostosmatkailun kehittymiseen.

¹⁾ Arizonan yliopisto: *"Mexican Visitors to Arizona"* (2008)

KUINKA MONTA KERTAA KÄYNYT SUOMESSA – PIETARILAISET 2010

Syksyllä 2010 tehdyn haastattelututkimuksen mukaan lähes 80 % pietarilaisista ei vielä koskaan ollut vieraillut Suomessa. Saman tutkimuksen mukaan 45 %:lla pietarilaisista on ulkomaanpassi ja runsaalla kolmanneksella käytettävissä oma auto.

Tietojen lähde: TAK Mediatutkimus Pietarissa

ARVIO MATKUSTAJAPOTENTIALISTA ERI ALUEILTA

Alue	väkiluku	Arvio matkustajapotentiaalista
Pietari	4,85 milj.	Yli 40 %:lla kaupungin asukkaista on ulkomaan passi, joka vaaditaan matkustettaessa ulkomaille. Yli 3 miljoonaa asukkaista ei ole vielä käynyt Suomessa. Suomi on Italian ja Ranskan jälkeen kolmanneksi kiinnostavin ulkomaan matkakohde. Matkustamista rajoittaa se, että vain noin kolmanneksella kaupungin väestöstä on oma auto. Mikäli matkustaminen Suomeen on helppoa (viisumikäytäntö, liikenneyhteydet, rajajonot), matkustaminen Pietarista Suomeen tulee lisääntymään väestön tulotason noustessa.
Viipuri	n. 80 000	Matka Viipurista Lappeenrantaan on vain 50 km ja Imatralle sekä Virolahdelle runsaat 70 km. Matkustaminen Viipurista Suomeen tulee lisääntymään väestön taloudellisen aseman kohentuessa. Kaupalliset palvelut Viipurissa kehittyvät hitaammin kuin Pietarissa, jossa ostovoimaista väestöä on paljon.
Svetogorsk	n. 16 000	Imatran etäisyys Svetogorskista on vain 7 km, mikä helpottaa svetogorskilaisten pendelöintiä Suomen puolella. Kaupungin väestömäärä on kuitenkin pieni ja tulotaso vielä alhainen. Matkustaminen Svetogorskista Imatralle tulee kuitenkin lisääntymään.
Muu Viipurin piiri	n. 100 000	Etäisyys Suomeen lyhyt, kulkuyhteydet paikoin heikohkot. Väestön tulotaso alhainen. Erityisesti viisumivapaus voisi lisätä tämän alueen väestön matkustamista Suomeen.
muu Leningradin alue	1,5 milj.	Laatokan Itäpuoliset ja Suomenlahden eteläpuoliset alueet ovat jo suhteellisen kaukana Suomen rajasta ja varsinkin useita kertoja vuodessa tapahtuva ostosmatkailu näiltä alueilta on epätodennäköistä. Sen sijaan tulotason ja varallisuuden kasvaessa Suomi on todennäköinen lomamatkakohde myös näiden alueiden asukkaille.
Moskova	11,51 milj.	Moskova on ostosmatkailun näkökulmasta kaukana Suomesta, mutta lomamatkakohteena Suomi on lähellä ja helposti saavutettavissa. Vuosittain moskovalaiset tekevät noin 200 000 matkaa Suomeen. Tämä lomamatkailu Moskovasta Suomeen tullee lisääntymään liikenneyhteyksien yhä parantuessa.

ASiantuntijoiden arviot Venäjän talouden ja matkailun kehityksestä

Tässä osiossa tarkastellaan asiantuntijoiden näkemyksiä
siitä, miten Venäjän talous ja venäläisten matkailu
Suomeen tulee kehittymään.

HAASTATELLUT ASIAANTUNTIJAT

- **Makrotaloustutkijat**

- Pekka Sutela (ent. Suomen Pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen johtaja)
- Arto Luukkanen (dosentti, Venäjän ja Itä-Euroopan tutkimus, Helsingin yliopisto)
- Markku Kivinen (johtaja, Aleksanteri-instituutti)

- **Muut elinkeinoelämän asiantuntijat**

- Timo Laukkanen (asiantuntija, kauppapolitiikka ja kv-suhteet, Elinkeinoelämän keskusliitto)
- Pirjo Karhu (toimitusjohtaja, Konsu Oy)
- Tea Laitimo (johtaja, kansainvälistymispalvelut, Imatran seudun kehitysyhtiö)
- Ilkka Salonen (Partneri, Septem Partners Oy)
- Tom Hultin (toimitusjohtaja, HultinPartners Oy)
- Markku Saari (ohjelmapäällikkö, DigiOske, Kouvola Innovation)
- Virpi Herranen (johtaja, FinNode Venäjä)
- Kirsti Laine (toimitusjohtaja, Saimaan Matkaverkko Oy)
- Martti Tepponen (toimitusjohtaja, Disas' Fish / Kuusisen kala Oy)
- Tommi Kivilaakso (johtaja, Itäinen Tullipiiri)
- Erkki Matilainen (apulaispäällikkö, Kaakkois-Suomen rajavartiosto)
- Jaakko Lehtonen (ylijohtaja, Matkailun Edistämiskeskus MEK)
- Kristiina Hietasaari (tutkimus- ja kehitysjohtaja, MEK)
- Arto Asikainen (aluepäällikkö, Ruotsi, Venäjä, Ukraina, MEK)
- Lisäksi hankkeen ohjausryhmä Kymenlaaksossa vastasi kyselyyn

YHTEENVETO ASiantuntijahaastatteluiSTA

• Venäjän talouden kehitysnäkymät

- Talouskasvun uskotaan jatkuvan EU-aluetta nopeampana, mutta hitaampana kuin 2000-luvun alkupuolella, arviot vaihtelevat 3,5 ja 7 % välillä, tyypillisin arvio 4 %, keskiarvo 5,03 % → *Toisella haastattelukierroksella (8 vastaajaa) keskiarvo 4,5 %*
- WTO-jäsenyyden uskotaan hidastavan inflaatiota. Inflaation arvioidaan olevan keskimäärin 9,23 % (3,3 – 12). → *Toisella haastattelukierroksella 4,8 %*
- Ruplan arvon suhteessa euroon uskotaan säilyvän nykytasolla. Keskiarvo 41,75 ruplaa / euro (15 – 80) → *Toisella haastattelukierroksella 37,6 ruplaa / euro.*

• Matkailu Suomeen

- Viisumivapauden uskotaan tulevan vuoteen 2019 mennessä (2016 – 2020) → *Toisella haastattelukierroksella keskiarvo: 2018,4*
- Suomen laatumielikuvan uskotaan säilyvän, mutta myös Venäjältä ostettujen tuotteiden laatuun uskotaan jatkossa yhä enemmän
- Hintaaeron Suomen ja Venäjän välillä uskotaan kapenevan, mutta veroedun johdosta sen uskotaan säilyvän merkittävänä
- Venäläisten matkailun Suomeen uskotaan jatkavan kasvua vuoteen 2025 asti, keskimäärin 13,47 % vuodessa → *Toisella haastattelukierroksella 11,9 %*
- Osa vastanneista arvioi keskimääräisen rahankäytön tuoteostoihin vähenevän ja osa kasvavan. Keskimäärin sen uskottiin pysyvän suurin piirtein nykyisellä tasolla (207,78 euroa / matkustaja) kun inflaatiota ei huomioida → *Toisella haastattelukierroksella 184 euroa*
- Mahdollisina uhkatekijöinä mainittiin mm. EU:n (tai Suomen) ja Venäjän välien viileneminen, venäläisten kyllästyminen Suomeen sekä tullisäädökset ja rajojen ruuhkautuminen.

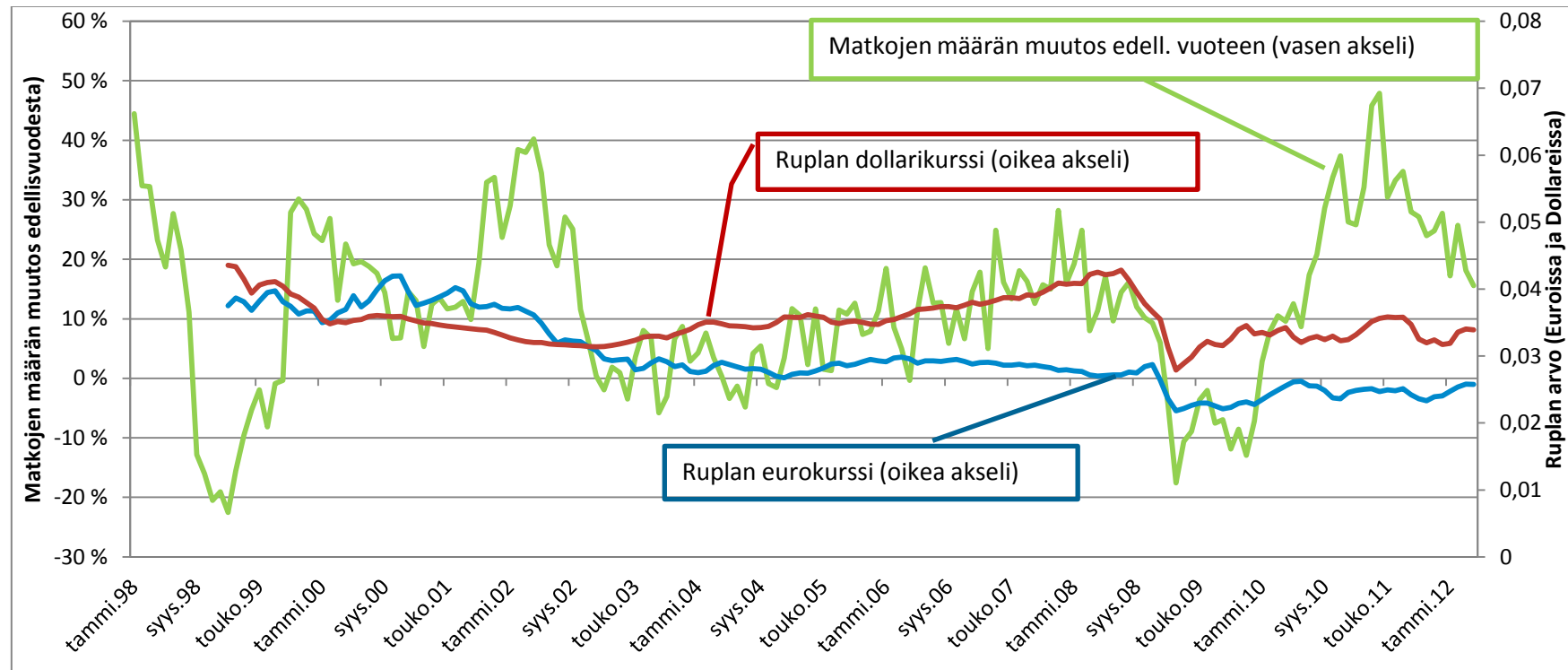
VENÄLÄISTEN SUOMEN-MATKOJEN KEHITYSENNUSTEET

Tässä osiossa muodostetaan matkustajamäärien
kasvuennustemalleja.

AINEISTOANALYYSIA

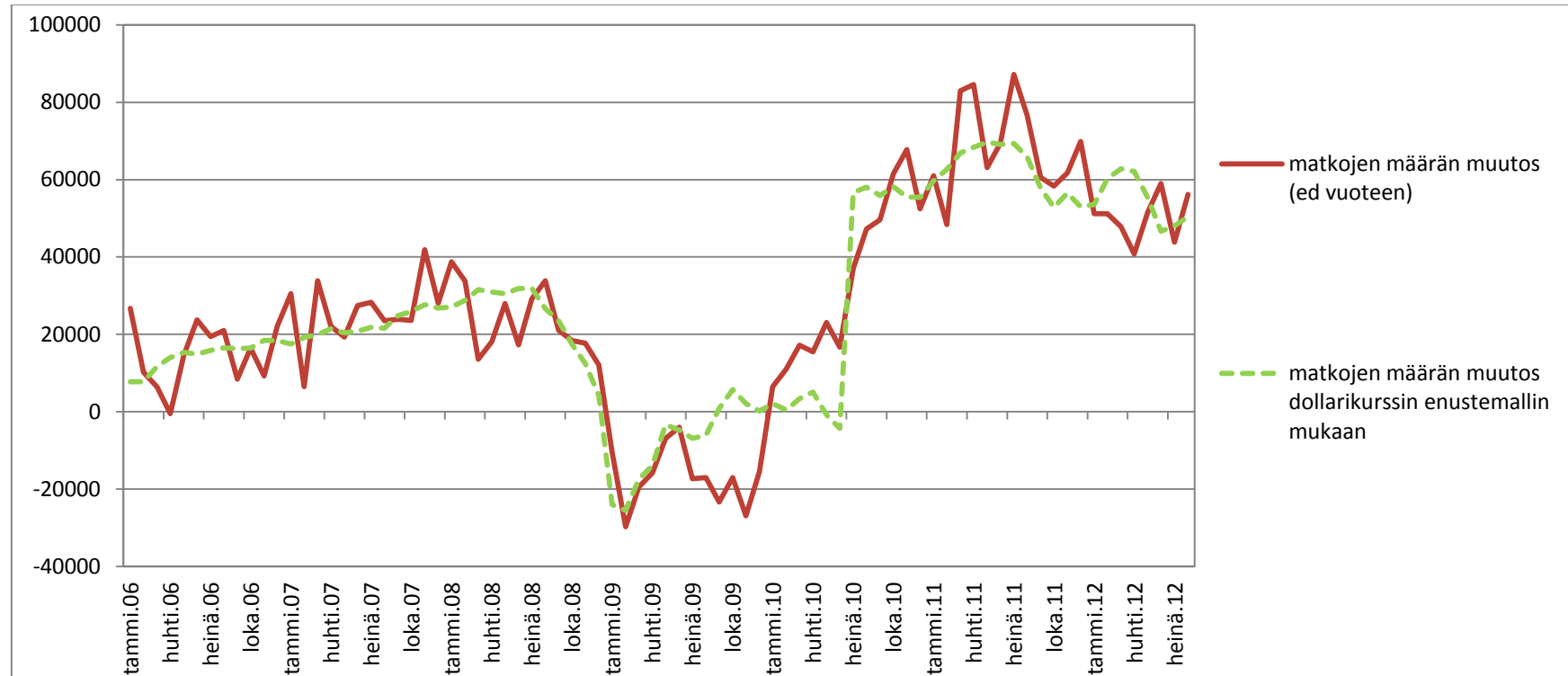
- Venäläisten matkojen määrän kehitystä mallinnettiin regressionanalyysillä sekä kuukausiaineistoja että vuositason aineistoja käyttäen. Regressioanalyysissä matkojen määrän muutosta (prosentuaalinen muutos sekä absoluuttinen muutos vuoden takaiseen ajankohtaan verrattuna) selitettiin ruplan eurokurssin ja dollarikurssin (prosentuaalisella ja absoluuttisella) muutoksella, öljyn hinnan muutoksella (Opecin öljykori), ostovoimakorjatun bruttokansantuotteen muutoksella sekä palkkatason muutoksella. Ruplan arvon muutoksella kyettiin selittämään 39 % matkojen määrän vuosimuutoksen vaihtelusta. Selitysmallin perusteella venäläisten matkojen määrä kasvaa noin 15,4 %:n vuosivauhtia, mikäli ruplan arvossa ei tapahdu muutoksia. Ruplan heikkeneminen 10 %:lla hidastaa matkojen määrän kasvua 7,7 % ja vastaavasti ruplan vahvistuminen kiihdyttää kasvua. Sen sijaan muut selittävät tekijät eivät olleet tilastollisesti merkitseviä.
- Mallissa oletetaan, että mitkään ulkoiset tekijät, esimerkiksi rajaliikenteen vaikeutuminen viranomaistoiminnan vuoksi, eivät rajoita matkailun kasvua ja että kaupallinen tarjonta ja kilpailukyky Venäjällä ei saavuta Suomen tasoa vuoteen 2025 mennessä.

MATKOJEN MÄÄRÄN JA VALUUTTAKURSSIEN MUUTOKSET

Kuviossa näkyy venäläisten Suomen-matkojen prosentuaalinen muutos edellisen vuoden vastaavaan kuukauteen verrattuna. Ennen ruplan romahdusta elokuussa 1998, matkojen määrä kasvoi voimakkaasti. Ruplan romahdus aiheutti matkojen määrän vähenemisen noin vuoden ajan, mutta syksyllä 1999 matkustaminen Suomeen lisääntyi jälleen voimakkaasti. Syyskuun 1999 ja syyskuun 2002 välisenä aikana venäläisten matkustaminen Suomeen lisääntyi keskimäärin 21 % kuukaudessa. Syksyllä 2002 matkojen määrän kasvu hiipui ja tammikuussa 2003 matkojen määrä väheni edellisvuodesta. Tässä vaiheessa matkojen määrän ja valuuttakurssien välillä ei vielä ollut näkyvissä selvää riippuvuussuhdetta, mutta vuosina 2005 – 2009 venäläisten matkustamisen kehitys näyttää seuraavan erityisesti ruplan dollarikurssin kehitystä.

MATKOJEN MÄÄRÄN MUUTOKSEN SELITTÄMINEN RUPLAN DOLLARIKURSSIMUUTOKSILLA

Matkojen määrän kuukausittainen kasvu vuosina 2006 – 2011 kyetään selittämään regressiomallilla, jossa selittävinä muuttujina ovat ruplan dollarikurssi ja dikotominen muuttuja, joka kuvaa aikaa tullisäädöksen helpottumisen (kesäkuu 2010) jälkeen. Mallin selitysaste on 83 % ja se on muotoa:

$$\Delta x = 141467 + 58438 \cdot D - 4673 \cdot \text{Rub}/\$$$

missä Δx = matkojen määrän muutos (edellisestä vuodesta),
 $\text{Rub}/\$$ = ruplan dollarikurssi ja $D = 1$ tullisäädöksen helpottumisen jälkeen (muutoin $D = 0$)

MATKUSTUSTIHEYS JA MATKOJEN MÄÄRÄN KASVU

- Alla olevassa taulukossa on tarkasteltu, kuinka suuri osa Suomessa käyneistä eri henkilöistä oli ensikertalaisia, harvemmin kuin kerran kuukaudessa matkustaneita, 1 – 4 kertaa kuukaudessa ja vähintään kerran viikossa Suomessa käyneitä sekä kuinka monta kertaa vuoden aikana he keskimäärin vierailivat Suomessa vuoden aikana.

	2010		2011	
	% eri henkilöistä	Keskiarvo (matkaa/v.)	% eri henkilöistä	Keskiarvo (matkaa/v.)
ei ole käynyt aiemmin	20,6 %	1	21,9 %	1
harvemmin	72,7 %	5	68,2 %	5
1-4 krt / kk	6,5 %	21	9,5 %	22
vähint. kerran viikossa	0,2 %	110	0,3 %	122

Taulukko: Kuinka usein Suomessa - % eri henkilöistä

- Oletetaan, että Suomessa käyvien venäläisten määrä kasvaa vuosittain n. 100 000 henkilöllä. Tällöin vuonna 2025 täällä vierailisi noin 1,9 miljoonaa eri henkilöä (vuonna 2010 Kaakkois-Suomen raja-asemien kautta Suomeen saapui n. 600 000 ja vuonna 2011 noin 700 000 eri henkilöä).
- Oletetaan, että vuonna 2025 ensikertalaisia saapuu 140 000 henkeä (vuonna 2010 Kaakkois-Suomen raja-asemien kautta Suomeen ensimmäistä kertaa saapui n. 130 000 ja vuonna 2011 noin 153 000 eri henkilöä). Ensikertalaisten määrä ei vuositasolla todennäköisesti tule merkittävästi kasvamaan, jolloin heidän osuutensa Suomessa vierailevista venäläismatkailijoista tulee pienenemään matkojen määrän lisääntyessä..
- Oletetaan, että 85 % Suomessa käyvistä venäläisistä vierailisi Suomessa harvemmin kuin kerran kuukaudessa, esim. viisi kertaa vuodessa keskimäärin. Vastaavasti, jos 8 % kävisi 1-4 kertaa kuukaudessa ja he kävisivät Suomessa keskimäärin 21 kertaa vuodessa ja jos 0,2 % matkustajista kävisi maassamme vähintään kerran viikossa, keskimäärin 110 kertaa vuodessa. Jos vielä ensikertalaisia saapuisi vuodessa 140 000 henkeä, voitaisiin venäläisten arvioida tekevän Suomeen vuonna 2025 noin 11,7 miljoonaa matkaa.
- Jos taas oletetaan, että 81 % Suomessa käyvistä venäläisistä vierailisi Suomessa harvemmin kuin kerran kuukaudessa, esim. viisi kertaa vuodessa keskimäärin. Vastaavasti, jos 11 % kävisi 1-4 kertaa kuukaudessa ja he kävisivät Suomessa keskimäärin 22 kertaa vuodessa ja jos 0,4 % matkustajista kävisi maassamme vähintään kerran viikossa, keskimäärin 122 kertaa vuodessa. Jos vielä ensikertalaisia saapuisi vuodessa 140 000 henkeä, voitaisiin venäläisten arvioida tekevän Suomeen vuonna 2025 noin 13,5 miljoonaa matkaa.

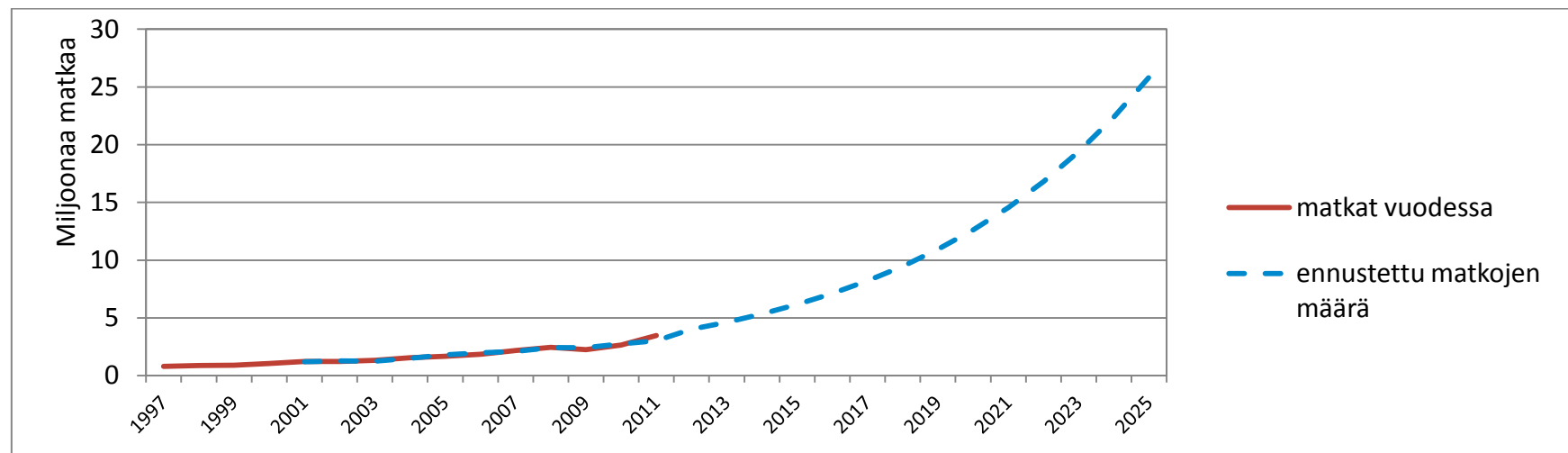
ENNUSTEET MATKAILIJAMÄÄRIEN KASVULLE VUOTEEN 2025

- Ennusteet venäläisten Suomen-matkojen määrän kasvulle perustuvat seuraaviin havaintoihin:
 1. Matkailijapotentiaalia on vielä paljon.
 - Vuonna 2010 vasta noin 21 % pietarilaisista (noin 1 miljoona henkeä) oli käynyt Suomessa. Vuoteen 2012 mennessä Suomessa vierailleiden pietarilaisten määrän arvioidaan nousseen noin 1,3 miljoonaan henkilöön.
 - Suomi matkakohteena kiinnostaa myös niitä pietarilaisia, jotka eivät vielä ole käyneet Suomessa. Suomi oli pietarilaisten mielestä Italian ja Ranskan jälkeen kolmanneksi suosituin matkakohde, kun heitä pyydettiin nimeämään mikä tahansa maa, johon haluaisivat matkustaa.
 - Myös moskovalaisten matkatoimistojen mukaan Suomen tärkein vahvuus on rauhallisen puhtaan luonnon ohella Suomen läheisyys. Näin ollen Venäjän talouskasvun voidaan olettaa houkuttavan lisää matkustajia Suomeen myös Moskovasta.
 - Rajan lähialueilla asuvien venäläisten tulotaso on vielä varsin alhainen. Heidän tulotasonsa kasvun voidaan olettaa lisäävän matkustamista Suomeen rajan lähialueilta.
 2. Matkustajamäärät Meksikon ja USA:n välisillä sekä Tornion ja Haaparannan välisillä raja-asemilla kertovat, että rajan ylikulkuliikenne voi olla vielä paljon vilkkaampaa.
 - USA:n ja Meksikon raja-alueella asuu noin 12 miljoonaa ihmistä. Kahdeksassa suurimmassa kaupungissa Meksikon puolella asuu noin 5,1 miljoonaa henkilöä. Meksikolaiset tekivät vuosina 2000 – 2005 keskimäärin 125 miljoonaa matkaa USA:han.
 - Tornion ja Haaparannan välisellä raja-asemalla matkustajamäärät vuonna 2004 olivat yli nelinkertaiset (yli 5,6 miljoonaa maahan saapunutta henkilöä) verrattuna Vaalimaan raja-aseman matkustajamääriin (1,3 miljoonaa maahan saapunutta henkilöä).
 3. Venäläisten Suomen-matkojen määrä on kasvanut keskimäärin 19 % vuodessa vuosina 1992 – 2011
 4. Matkustajamäärien muutosta kuukausittain vuosina 2006 – 2012 selittää ruplan dollarikurssi sekä Venäjän tullisäädösten muutokset. Mallin perusteella matkustajamäärä kasvaa 30 ruplan dollarikurssilla noin 60 000 matkailijalla kuukausittain.
 5. Matkailijamäärän vuosimuutosta tarkasteltaessa, ruplan eurokurssin muutos selittää sitä parhaiten. Mallin perusteella ruplan eurokursin pysyessä ennallaan, matkojen määrä kasvaa noin 15,4 % vuodessa.
 6. Haastatellut elinkeinoelämän ja Venäjän talouden asiantuntijat arvioivat Suomen säilyttävän houkuttelevuutensa venäläisten matkakohteena ja matkailijamäärän kasvavan vuosina 2012 – 2025 merkittävästi.

SKENAARIO 1 – KASVUN EDELLYTYKSET VAHVAT

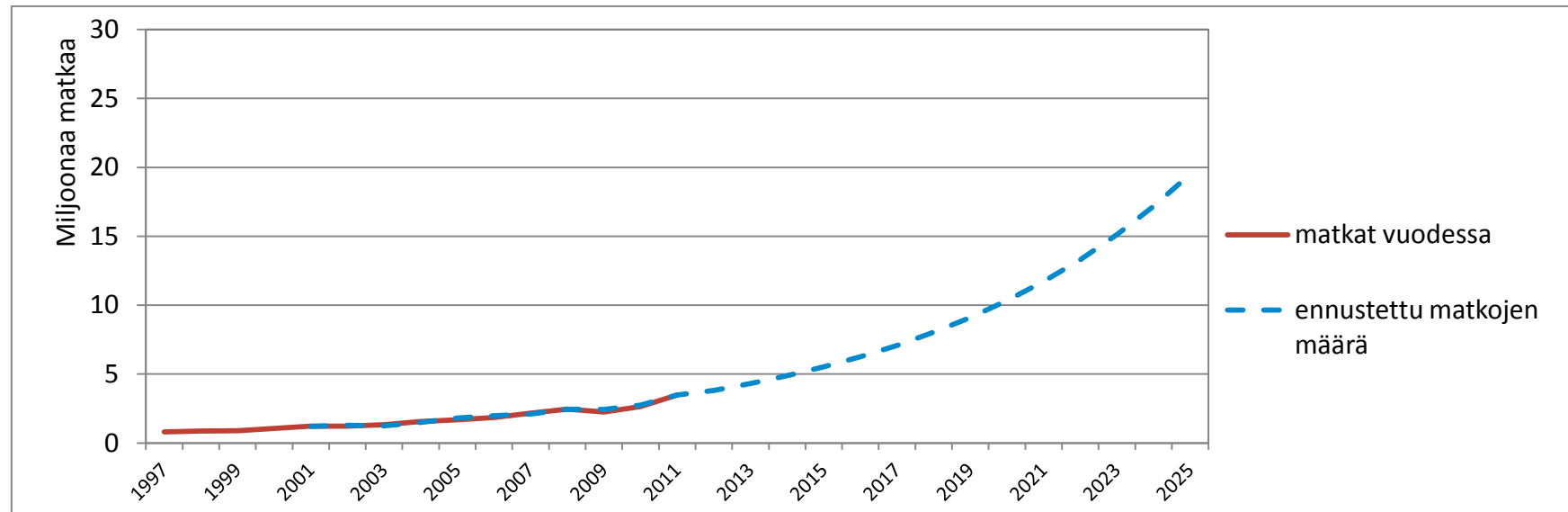
- Tässä optimistisimmassa skenaariossa oletetaan, että
 - Venäjän talous kasvaa tasaisesti.
 - Ruplan arvo säilyy suhteellisen vakaana siten, että vuonna 2025 euron arvo on 40,88 ruplaa.
 - Viisumitoimistot kykenevät vastaamaan lisääntyneeseen kysyntään. Mahdollista viisumivapautta tässä skenaariossa ei ole huomioitu.
 - Raja-asemat kykenevät käsittelemään kasvavat matkailijamäärät.
- Käyrän funktio on: $X_n = X_{n-1} + X_{n-1} * (0,154 - 0,767 * \Delta\text{€}/\text{Rub})$, missä X_{n-1} = matkojen määrä edellisellä vuonna (n-1)

$\Delta\text{€}/\text{Rub}$ = ruplan eurokurssin muutos edellisestä vuodesta

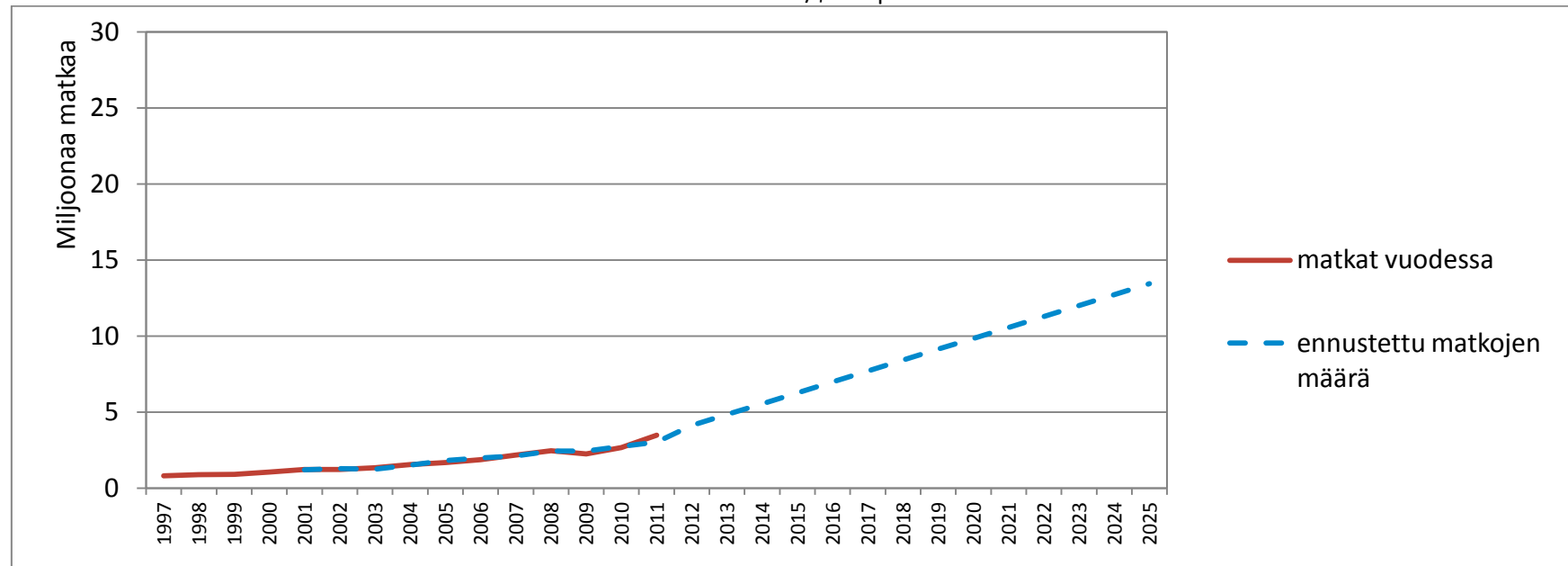
SKENAARIO 2 – NYKYINEN KEHITYS JATKUU

- Tässä skenaariossa oletetaan, että
 - Venäjän talous kasvaa tasaisesti.
 - Ruplan arvo heikkenee edelleen lineaarisesti siten, että vuonna 2025 euro maksaa 61,57 ruplaa.
 - Viisumitoimistot kykenevät vastaamaan lisääntyneeseen kysyntään.
 - Raja-asemat kykenevät käsittelemään kasvavat matkailijamäärät.
- Käyrän funktio on sama kuin skenaariossa 1

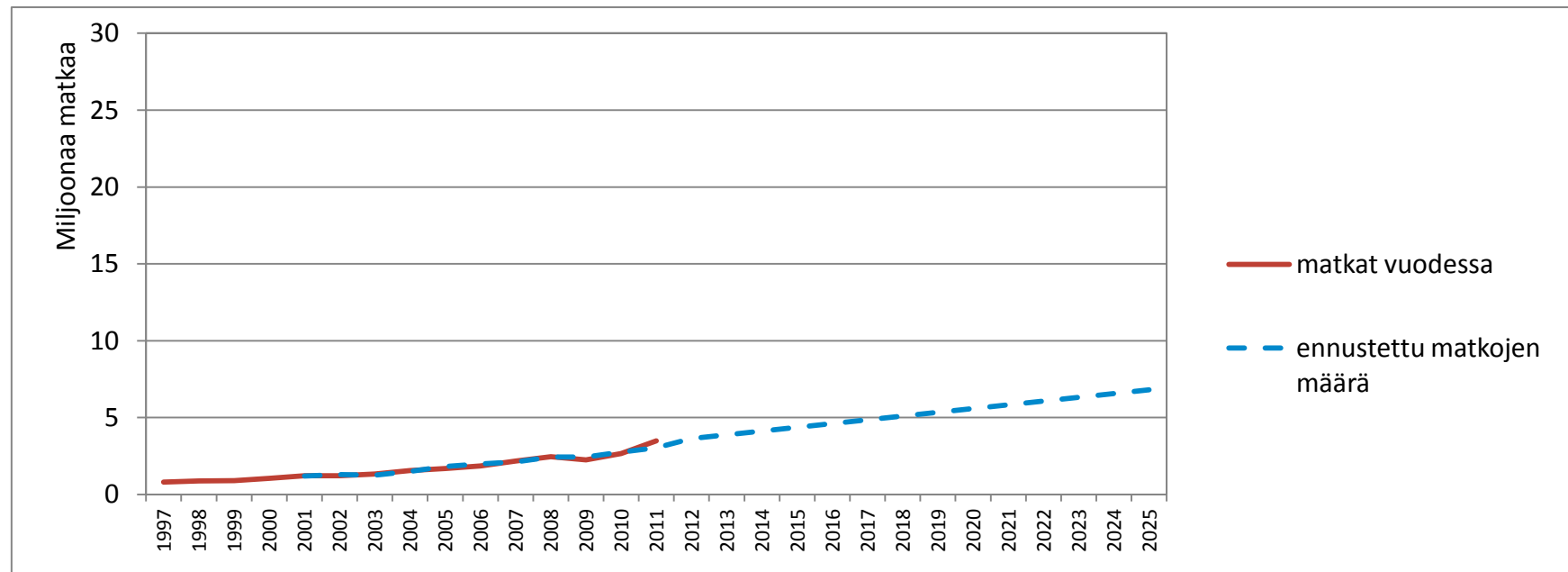
SKENAARIO 3 – LINEAARISEN KASVUN MALLI

- Tässä, todennäköisimmäksi valitussa skenaariossa oletetaan, että
 - Dollarin kurssi säilyy noin 30 ruplan tasolla tarkastelujakson ajan.
 - Ramppaajien (useammin kuin kerran kuukaudessa Suomessa kävijöiden) osuus matkustajista ei kasva vuoden 2011 tasosta.
 - Tällöin matkailijamäärä kasvaa lukumääräisesti tasaisella vauhdilla (n. 60 000 matkan kuukausikasvu)
 - Käyrän funktio on: $\Delta^k x_n = 141467 + 58438 \cdot D - 4673 \cdot \text{rub}/\$,$ missä $\Delta^k x_n$ = matkojen määrän muutos edellisestä vuodesta kuukautena k vuonna n
D = 1, jos tullivapaa tuontirajoitus säilyy nykyisellään (muutoin D=0)
rub/\$ = ruplan dollarikurssi

SKENAARIO 4 – HITAAN KASVUN MALLI

- Matkailijamäärän kasvu palautuu vuosien 2006 – 2007 keskimääräiselle tasolle (n. 20 000 matkan kuukausikasvu) ja pysyy tällä tasolla koko ajanjakson
- Tämä saattaa johtua selvästi ruplan dollarikurssin heikkenemisestä (38,5 ruplaan) tai verovapaan turistituonnin tullisäädöksen tiukkenemisesta. Myös ”pullonkaulat” viisumiprosesseissa tai raja-asemilla saattavat johtaa tähän hitaaseen kasvuun.
- Käyrän funktio on sama kuin skenaariossa 3.

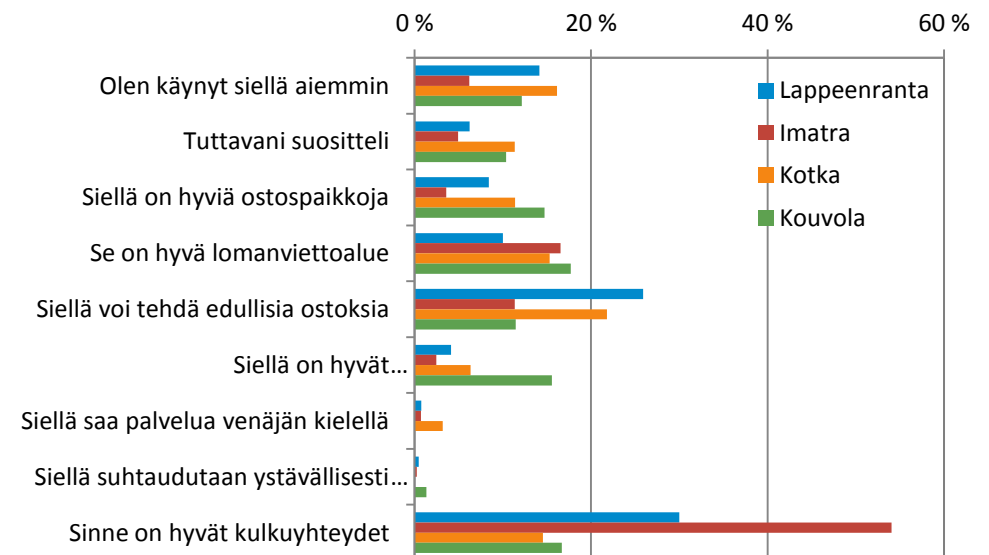
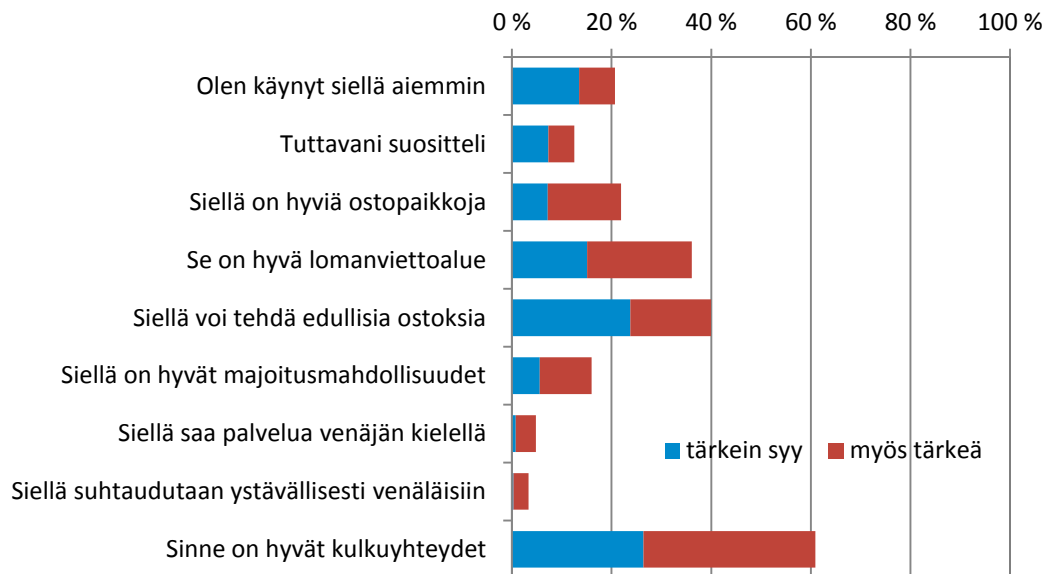

ALUEELLISET MATKUSTAJAMÄÄRÄENNUSTEET

Tässä osiossa arvioidaan matkustajamäärien
kehitysnäkymiä Kaakkois-Suomen seutukunnilla.

MILLÄ PERUSTEELLA VALITSEE MATKAKOHTTEEN

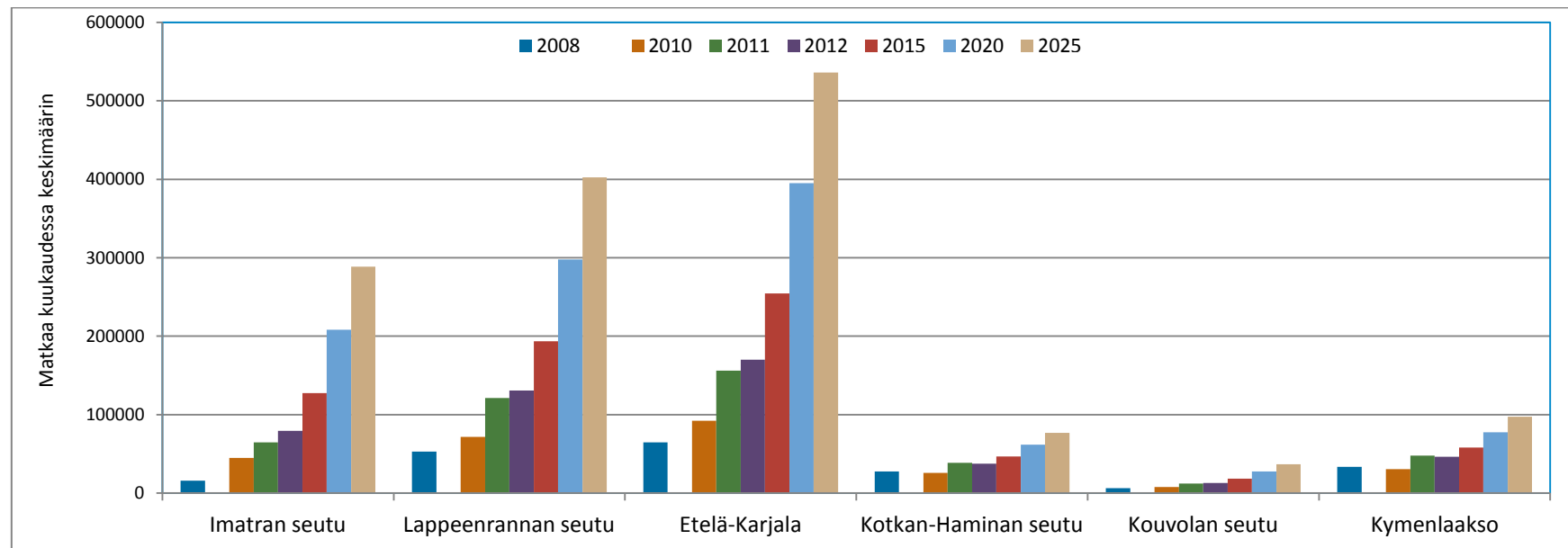
Vuonna 2010 venäläismatkailijoilta kysyttiin, millä perusteella he valitsevat matkakohteensa Suomessa. Vastaajia pyydettiin valitsemaan tarjotuista vaihtoehtoista tärkein sekä nimeämään myös muut perusteet, jotka vaikuttivat matkakohteen valintaan.

Tarkastelluista perusteista hyvät kulkuyhteydet on tärkein matkakohteen valintaan vaikuttava tekijä. Myös mahdollisuus edullisten ostosten tekemiseen nousi hyvin merkittäväksi matkakohteen valintaan vaikuttavaksi tekijäksi. Imatralla vuonna 2010 vierailleista 54 % ilmoitti tärkeimmäksi matkakohteen valintakriteeriksi hyvät kulkuyhteydet. Lappeenrannassa vierailleista 30 % ilmoitti matkakohteen tärkeimmäksi valintakriteeriksi hyvät kulkuyhteydet ja 26 % vastanneista oli valinnut Lappeenrannan sen vuoksi, että siellä voi tehdä edullisia ostoksia. Kotkan matkakohteeksi valinneista 22 % ilmoitti mahdollisuuden tehdä edullisia ostoksia tärkeimmäksi matkakohteen valintaperusteeksi. Kouvolan seudulla käyneistä 18 % ilmoitti matkakohteen tärkeimmäksi valintakriteeriksi hyvän lomanviettoalueen, 16 % ilmoitti hyvät majoitusmahdollisuudet ja 15 % ilmoitti hyvät ostopaikat matkakohteen tärkeimmäksi valintakriteeriksi.

MATKUSTAMINEN KAAKKOIS-SUOMEN SEUTUKUNNILLE

- Alla olevassa kaaviossa on oletettu matkailijamäärän kasvavan lineaarisesti samaa vauhtia kuin vuosina 2008 – 2011. Ennuste on tehty trendilaskelmana siten, että vuosien 2008 – 2011 arvoista on muodostettu seutukunta- ja maakuntakohtainen trendi, joka on ekstrapoloitu vuoteen 2025 saakka.

- Trendiennusteen perusteella venäläiset tekevät Imatran seudulle vuonna 2025 noin 290 tuhatta matkaa ja Lappeenrannan seudulle noin 400 tuhatta matkaa kuukaudessa. Vastaavasti Kotka-Haminan seudulle tehtäisiin ennusteen mukaan noin 77 tuhatta ja Kouvolan seudulle noin 37 tuhatta matkaa kuukaudessa. Jos näiden seutukuntien osuus venäläisten matkakohteena säilyisi vuoden 2012 tasolla, tekisivät venäläiset tämän laskelman perusteella Suomeen vuonna 2025 yhteensä 10,2 miljoonaa matkaa Kaakkois-Suomen raja-asemien kautta.
- Toisaalta koko maata koskevien venäläisten matkailun ennustemallien mukaan venäläiset saattavat tehdä vuonna 2025 Suomeen jopa 25 miljoonaa matkaa (Skenaario 1: kasvun edellytykset vahvat).

MATKUSTAMINEN KAAKKOIS-SUOMEN SEUTUKUNNILLE

Alla olevassa taulukossa on estimoitu matkojen määrä seutukunnittain skenaarioiden 3 (lineaarisen kasvun malli) ja 2 (nykyinen kehitys jatkuu) mukaisesti siten, että venäläisten Suomen-matkojen on oletettu vuonna 2025 jakautuvan seuraavasti.:

- Imatran seutu: 30 % (Vuonna 2011: 25 % Kaakkois-Suomen raja-asemien kautta tehdyistä matkoista),
- Lappeenrannan seutu: 60 % (vuonna 2011: 47 %),
- Etelä-Karjala yhteensä: 70 % (vuonna 2011: 59 %),
- Kotka-Haminan seutu: 18 % (15 %),
- Kouvola seutu: 5 % (5 %) ja
- Kymenlaakso yhteensä: 20 % (18 %).

Svetogorsk sijaitsee aivan Imatran naapurissa ja tulotason kasvu kaupungissa tulee lisäämään erityisesti svetogorskilaisten säännöllistä liikennöintiä Suomen puolella. Toisaalta Svetogorskin väkiluku on niin pieni (n. 16 000 asukasta), ettei se riitä kasvattamaan Imatralla käyvien matkailijoiden määriä kovinkaan merkittävästi. Näin ollen matkailijamäärien oletettu kasvu Imatralla perustuu siihen, että Nuijamaan raja-asema ei kykene läpäisemään kaikkia Viipurista ja Pietarin lähialueilta tulevia ostosmatkustajia, joiden tavoitteena on käydä ostoksilla Suomen puolella lähellä Venäjän rajaa. Kotka-Haminan seudun osuuden kasvu perustuu olettamukseen toisaalta liikenteen ruuhkautumiseen Nuijamaan ja Imatran raja-asemilla ja toisaalta kaupallisen tarjonnan lisääntymiseen seutukunnalla. Viipurista Imatralla (72 km) on suurin piirtein yhtä pitkä matka kuin Viipurista Virolahdelle (76 km). Imatran kaupallinen tarjonta on kuitenkin tällä hetkellä selvästi suurempi kuin Virolahden. Haminaan matkaa kertyy jo noin 100 kilometriä ja Kotkaan lähes 130 km. Eri seutukuntien väliset osuudet venäläisten matkustajien määristä sisältävät paljon epävarmuustekijöitä ja niitä voidaan tämän vuoksi pitää vain suuntaa-antavina. Muissa maissa tehtyjen matkailijatutkimusten (mm. meksikolaisten matkat USA:han) perusteella voidaan kuitenkin todeta, että myös jatkossa valtaosa venäläisten Suomen-matkoista on ostosmatkoja, jotka suuntautuvat pääasiassa rajan lähialueille. Miten matkustajaryhmät jakautuvat eri seutukunnille riippuu raja-asemien läpäisykyvystä, liikenneyhteyksistä sekä kaupallisesta tarjonnasta eri alueilla. Vuoden 2012 osalta on havaittavissa, että esimerkiksi kultasepäntuotteiden ja kosmetiikan osalta Etelä-Karjalassa ostokset ovat vähentyneet matkustajaa kohden, kun taas Kymenlaaksossa näiden tuoteryhmien ostokset ovat kasvaneet. Tämä saattaa viitata siihen, että varakkaammat ostosmatkailijat ovat valinneet aiempaa useammin matkakohteekseen Kymenlaakson välttyäkseen Nuijamaan ja Svetogorskin raja-asemien ruuhkilta. Myös tilaa vaativan kaupan ostot näyttävät Kymenlaaksossa lisääntyneen suhteellisesti enemmän kuin Etelä-Karjalassa.

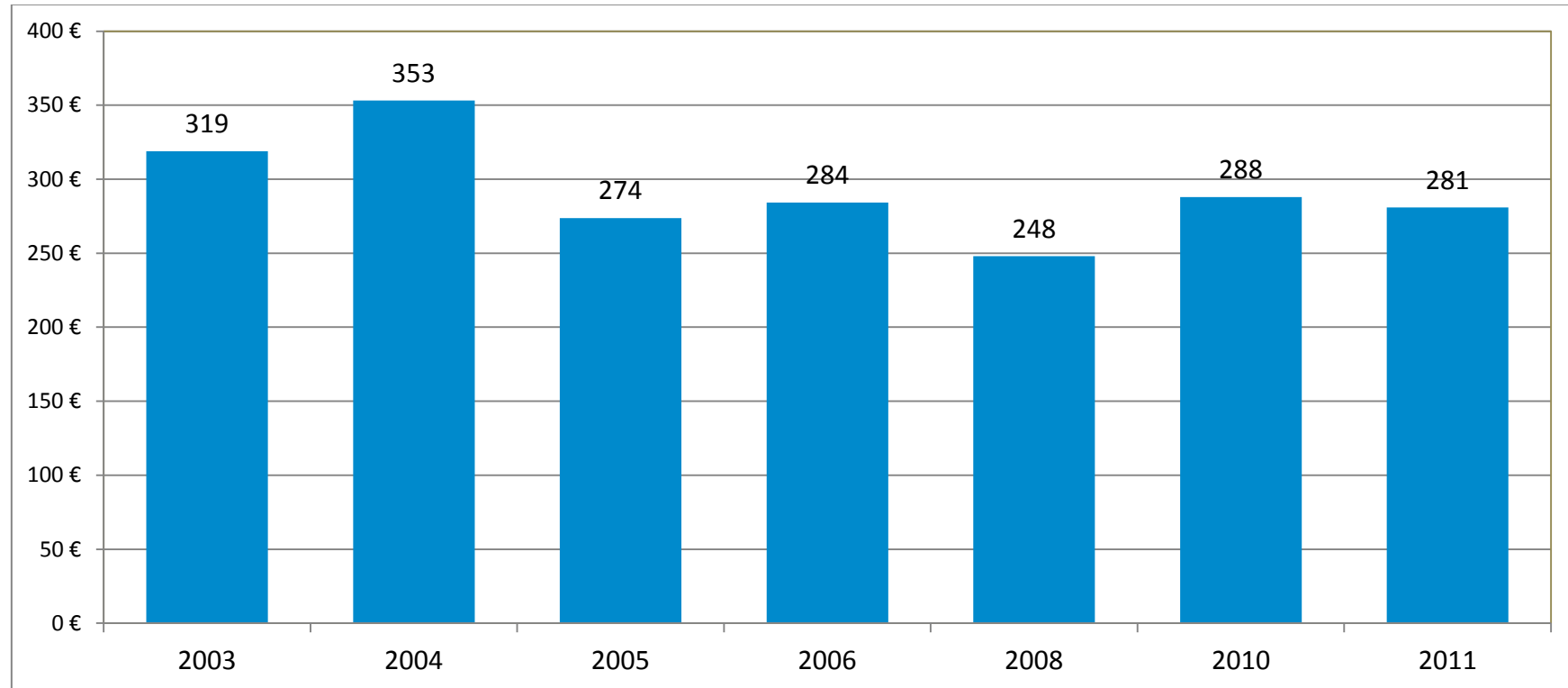
	osuus venäläisten Suomen-matkoista	Matkoja v. 2025 (Skenaario 3)	Matkoja v. 2025 (Skenaario 2)
<i>Imatran seutu</i>	30 %	4 029 636	5 856 089
<i>Lappeenrannan seutu</i>	60 %	8 059 272	11 712 178
Etelä-Karjala	70 %	9 402 484	13 664 208
<i>Kotka-Haminan seutu</i>	18 %	2 417 782	3 513 653
<i>Kouvolan seutu</i>	5 %	671 606	976 015
Kymenlaakso	20 %	2 686 424	3 904 059
Koko maa (Kaakkois-Suomen raja-asemien kautta)		13 432 120	19 520 297

Yllä olevia kahta skenaariota pidetään kaikkein todennäköisimpinä malleina, jos viisumikäytännöissä tai taloudessa ei tapahdu merkittäviä muutoksia lähitulevaisuudessa. Skenaarioissa ei ole pyritty huomioimaan viisumivapauden mahdollista vaikutusta, vaikka asiantuntijat arvioivatkin viisumivapauden astuvan voimaan vuoteen 2019 mennessä. Tämä siitä johtuen, että rajan lähialueilla eikä Pietarissa ole tehty tutkimusta, jonka avulla pyrittäisiin arvioimaan viisumivapauden vaikutusta venäläisten matkailun lisääntymiseen. On kuitenkin olemassa viitteitä, että viisumivapaus saattaisi jopa kolminkertaistaa matkailijamäärät (TAK Rajatutkimus 2011).

VENÄLÄISTEN RAHANKÄYTTÖ SUOMESSA VUOSINA 2000 – 2012

Tässä osiossa tarkastellaan, miten venäläisten rahankäyttö Suomessa on kehittynyt ja miksi venäläiset tekevät ostoksia Suomesta.

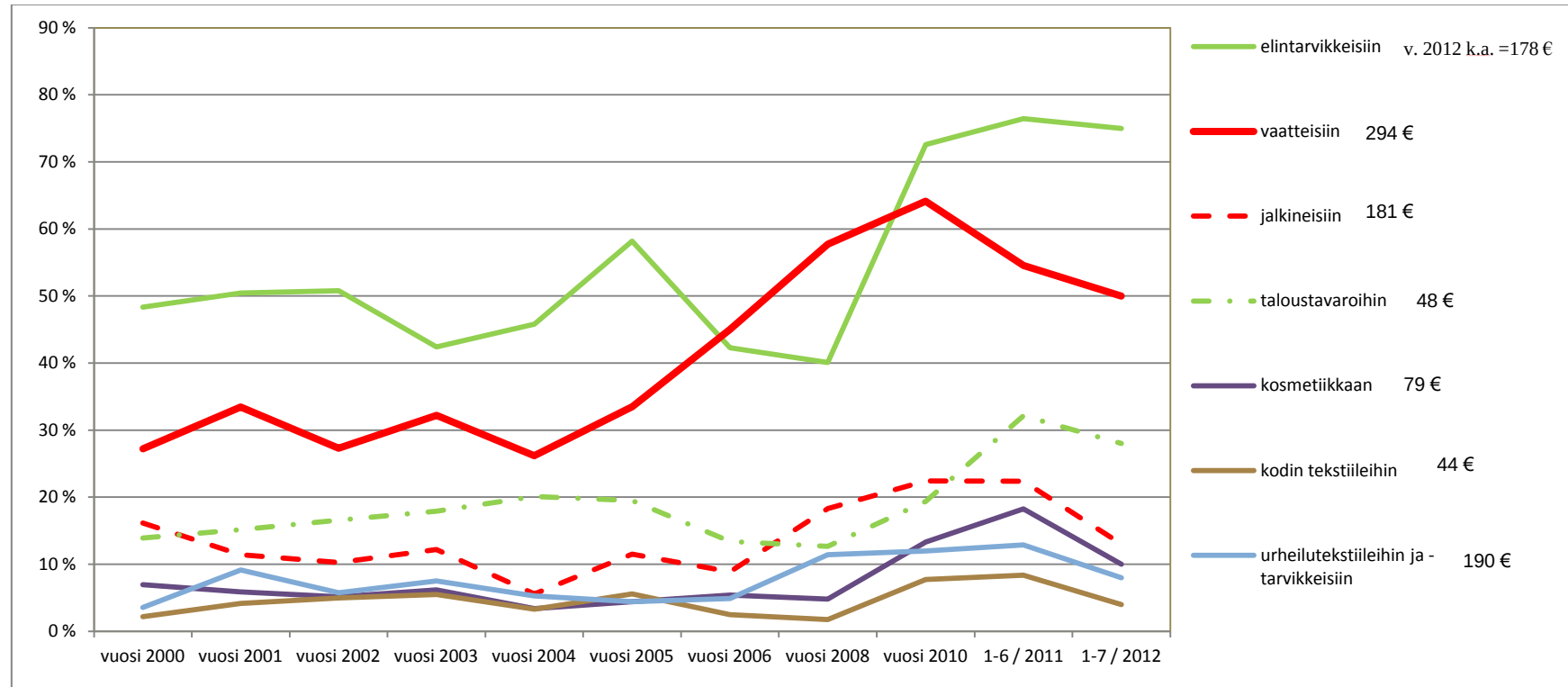
RAHAN KÄYTTÖ MATKUSTAJAA KOHDEN

- 2000-luvun alkupuolella Kaakkois-Suomen raja-asemien kautta Suomeen saapuneet venäläismatkailijat käyttivät Suomen-matkallaan vielä yli 300 euroa matkustajaa kohden. Tämä johtui siitä, että bisnesostojen osuus oli suuri ja osalla matkustajista ostokset olivat tuhansia tai jopa kymmeniä tuhansia euroja. Vuosikymmenen puolivälistä lähtien rahan käyttö matkustajaa kohden on pysynyt 280 euron tuntumassa. Vuonna 2008 positiivinen talouskehitys lisäsi sellaisten venäläisten matkailua, jotka eivät muuten ole matkustaneet. Tämä laski myös hieman Suomessa keskimäärin käytettyä rahamäärää.

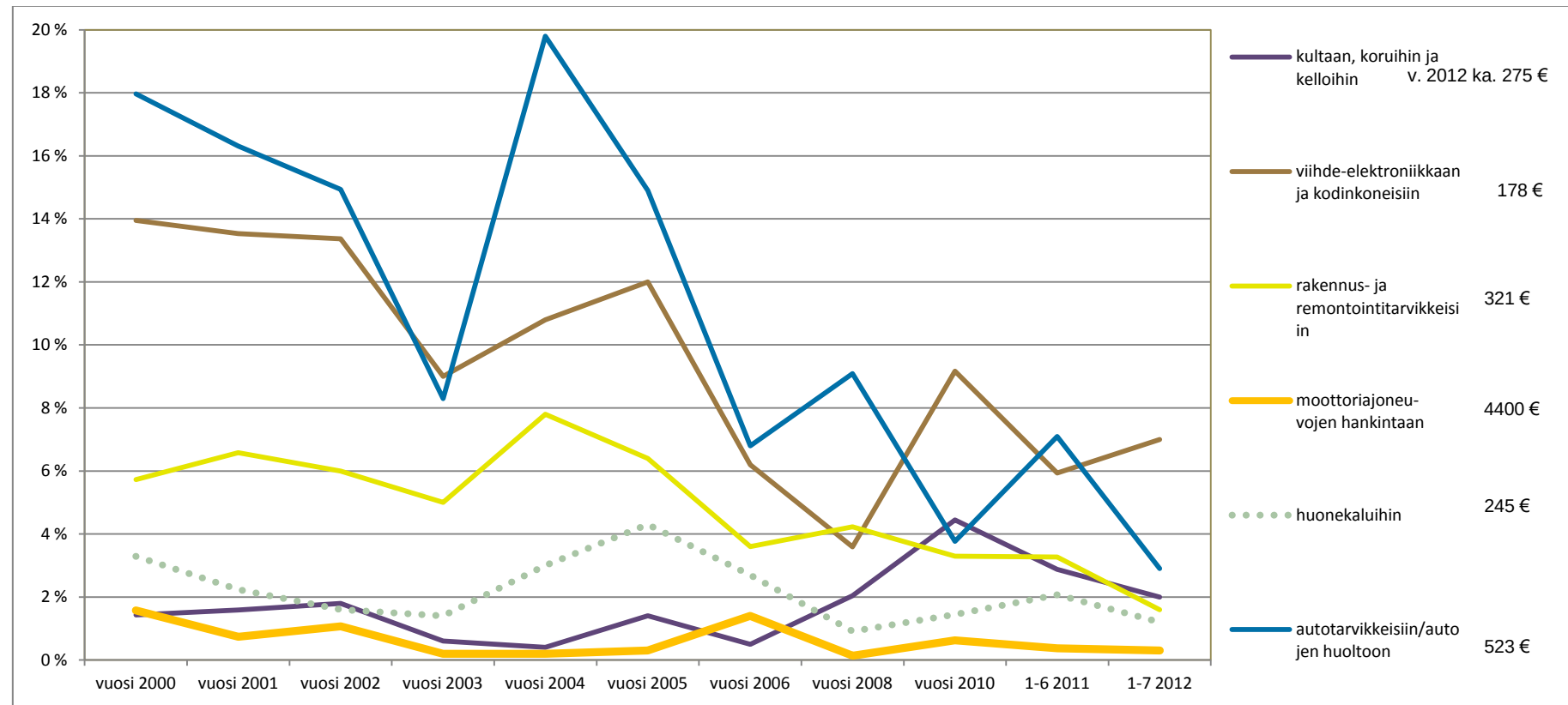
Tietojen lähde: TAK Rajatutkimus 2003 - 2011

ERI TUOTERYHMIEN MERKITYS VUOSINA 2000 – 2012

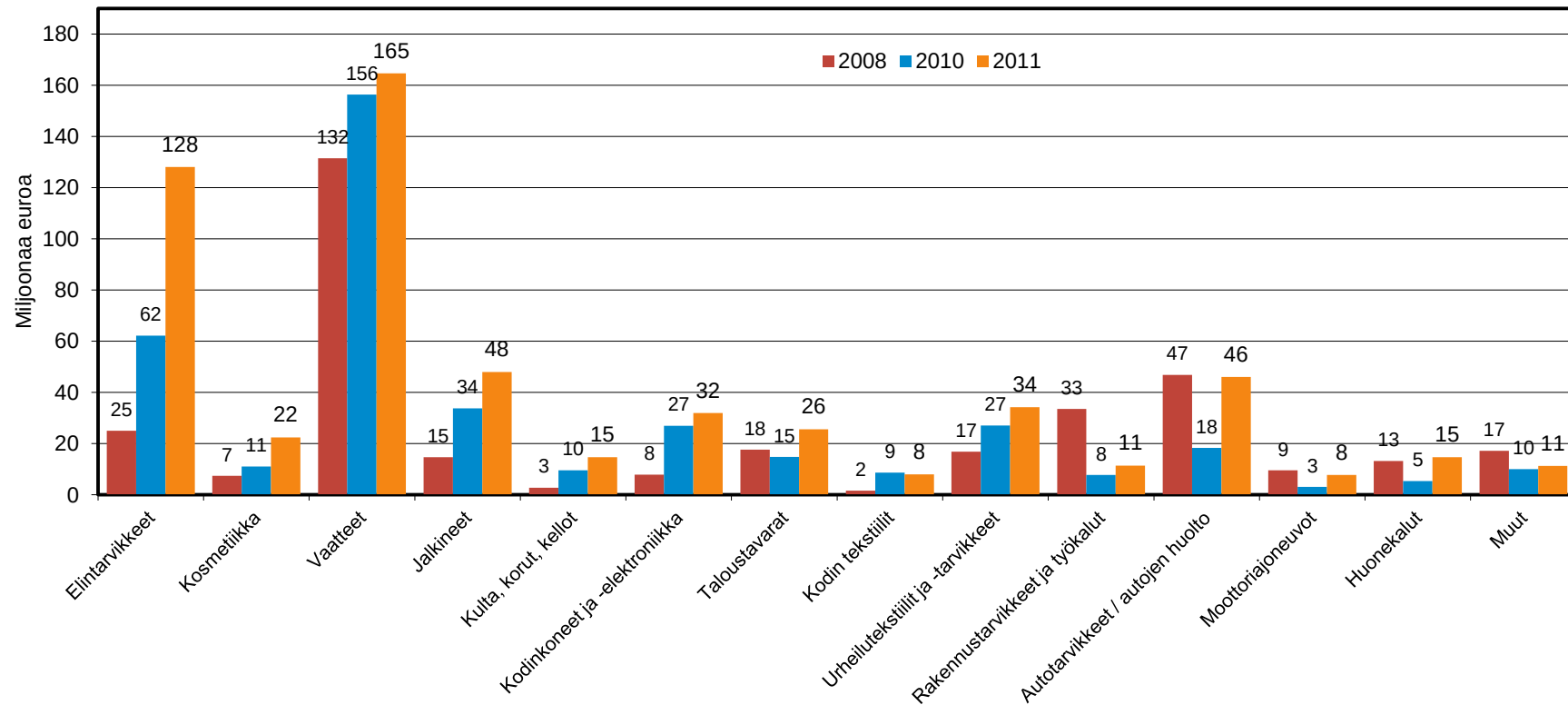
- Kuviossa on tarkasteltu eri tuoteryhmien suosion kehitystä vuodesta 2000 vuoteen 2012. Kuviossa (selitteessä) on myös kerrottu kyseisiin tuoteryhmiin keskimäärin alkuvuonna 2012 venäläisten tuoteostojen tehneiden matkailijoiden käyttämä rahamäärä (*keskiostos*). Tuoteryhmistä merkittävimmät ovat elintarvikkeet, vaatteet ja taloustavarat. Eri tuoteryhmistä suosiotaan ovat kasvattaneet 2000-luvulla vaatteet, jalkineet ja urheilutarvikkeet, elintarvikkeet, taloustavarat sekä kosmetiikkatuotteet.

ERI TUOTERYHMIEN MERKITYS VUOSINA 2000 – 2012

- Kodinkoneita, autotarvikkeita, rakennustarvikkeita ja huonekaluja ostaneiden osuus on pienentynyt 2000-luvulla.

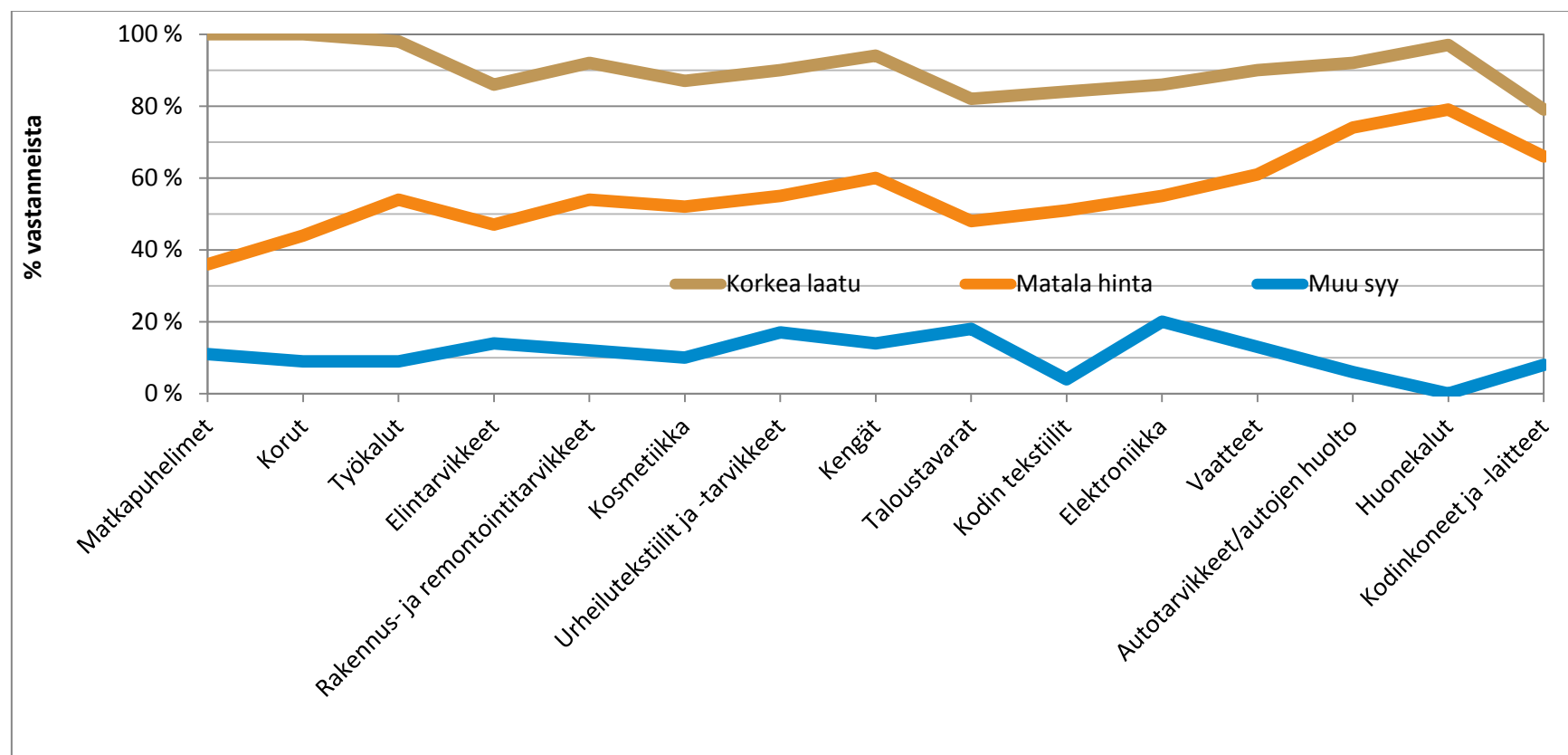
RAHAN KÄYTTÖ TUOTEOSTOIHIIN

Kaikkein eniten rahaa Suomessa venäläiset käyttävät vaateostoihin. Elintarvikeostoihin käytetty rahamäärä on kuitenkin kasvanut kaikkein voimakaimmin.

Tietojen lähde: TAK Rajatutkimus 2011

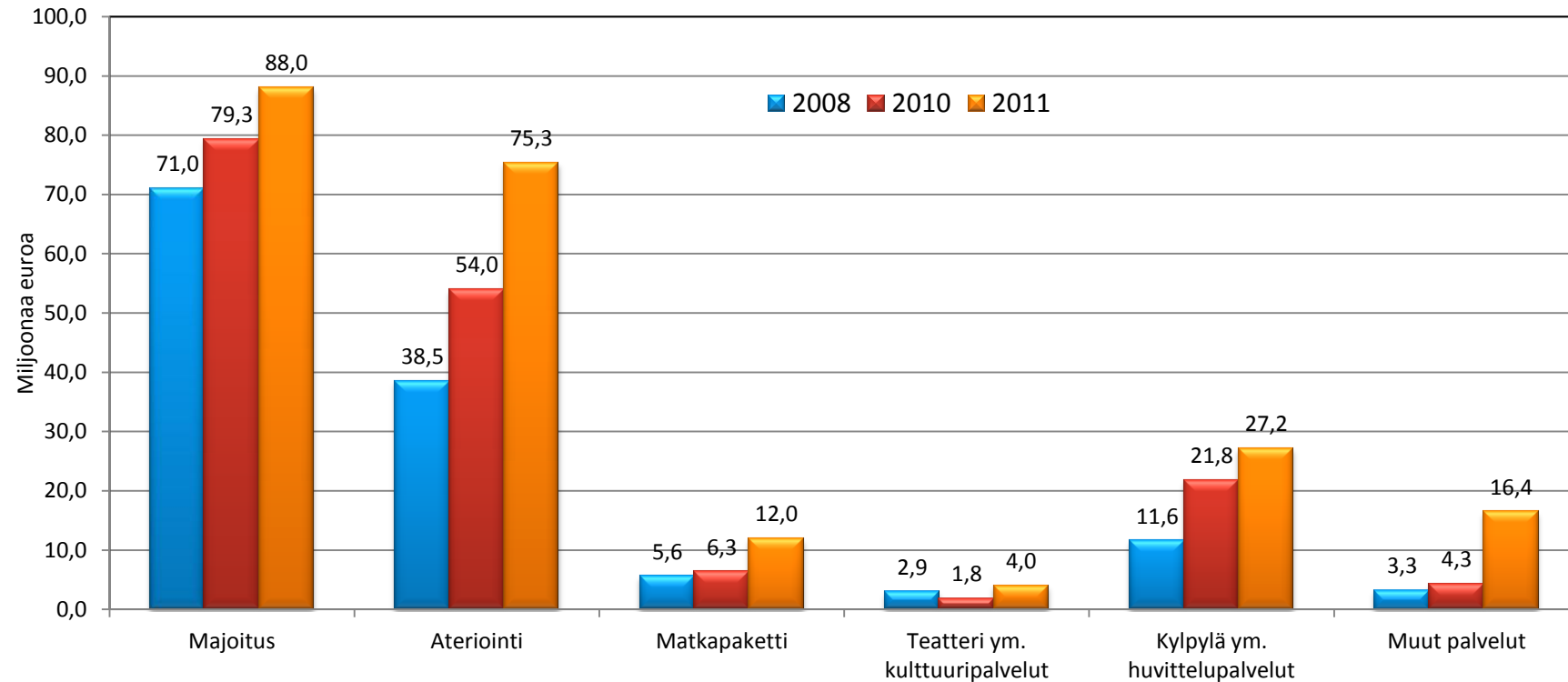
MIKSI VENÄLÄISET OSTAVAT TUOTTEITA SUOMESTA?

Vuonna 2008 venäläismatkailijoilta kysyttiin, miksi he tulivat ostamaan eri tuotteita Suomesta. Tuoteryhmästä riippumatta, tuotteiden laatutaso Suomessa oli useimmin mainittu syy ostaa tuotteet Suomesta. Edullisemman hintatason mainitsi 40 – 80 % tuotteita ostaneista tuoteryhmästä riippuen.

Tietojen lähde: TAK Rajatutkimus 2008

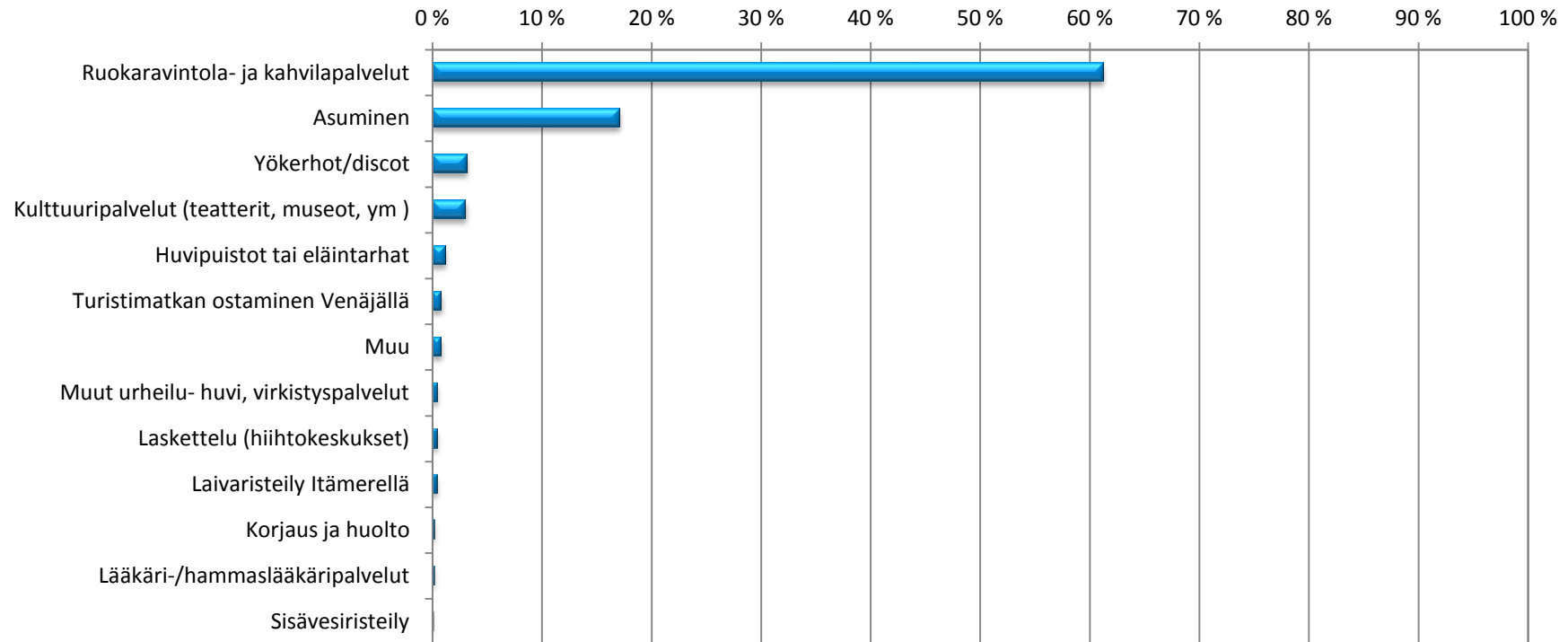
RAHAN KÄYTTÖ PALVELUIHIN

Venäläiset käyttivät vuonna 2011 69 euroa matkaa kohden palveluiden hankintaan Suomesta. Kaakkois-Suomen raja-asemien kautta Suomeen saapuneet venäläismatkailijat käyttivät vuoden 2011 aikana Suomessa 220 miljoonaa euroa palveluihin, josta 88 miljoonaa majoituspalveluihin ja 75 miljoonaa euroa ateriointipalveluihin.

Tietojen lähde: TAK Rajatutkimus 2011

PALVELUIDEN KÄYTTÖ VUONNA 2012

Tammi-heinäkuussa 2012 Suomessa vierailleista venäläisistä 61 % kertoi käyttäneensä rahaa ravintola- tai kahvilapalveluihin ja 17 % majoituspalveluihin. Vuonna 2011 ravintolapalveluihin käytti rahaa 57 % ja majoituspalveluihin 21 % venäläismatkailijoista. Toisin sanoen yöpymisten määrä ei ole lisääntynyt samassa suhteessa kuin matkustaminen Suomeen, mutta ravintolapalveluita käytetään jopa aiempaa enemmän.

Tietojen lähde: TAK Rajatutkimus 2011 ja TAK Rajatutkimus 2012

VENÄLÄISTEN RAHANKÄYTTÖ VUONNA 2025

Tässä osiossa tarkastellaan venäläisten rahankäyttöä
tuoteostoihin ja palveluihin Kaakkois-Suomessa vuonna
2025.

RAHAN KÄYTTÖ SUOMESSA V. 2025

- Arvioitaessa venäläisten rahan käyttöä Suomessa vuonna 2025, on arvioitava matkustajamäärien kehityksen ohella yksittäisten matkustajien rahan käytössä mahdollisesti tapahtuvia muutoksia. Venäläismatkailijat käyttävät Suomessa huomattavasti enemmän rahaa kuin muut naapurimaiden matkustajat keskimäärin. Esimerkiksi ruotsalaiset käyttivät tuoteostoihin Suomessa Tilastokeskuksen arvion mukaan vain 50 euroa ja virolaiset 75 vuonna 2011. Myös meksikolaiset käyttivät USA:ssa tuoteostoihin vuosina 2007-2008 selvästi vähemmän rahaa matkustajaa kohden (noin 97 €) kuin venäläiset (193 €). Ukrainalaiset puolestaan käyttivät Puolassa noin 142 € matkustajaa kohden vuonna 2009.
- Venäläismatkailijat poikkeavat muista Suomessa vierailevista matkailijaryhmistä sillä tavoin, että he tulevat Suomeen usein 1-4 kertaa kuukaudessa tekemään elintarvike- ja käyttötavaraostoksia. Koska he useimmiten tulevat Pietarista, josta matkaa kertyy Suomeen yli 200 kilometriä, ostoksilla ei käydä yhtä usein kuin jos asuttaisiin aivan rajan tuntumassa. Tällöin ostokset ovat keskimäärin suurempia kuin useita kertoja viikossa rajan yli ostoksilla käyvien keskuudessa.
- Vuosina 2003 – 2005 venäläiset käyttivät Suomessa yli 300 euroa matkustajaa kohden, kun vuosikymmenen vaihteessa rahan käyttö oli pudonnut noin 250 euroon. Rahan käytössä matkaa kohden ei kuitenkaan ole havaittavissa selvää trendiä sillä matkustajaprofiilin muutokset ovat vaikuttaneet Suomessa keskimäärin käytettäviin rahamääriin merkittävästi. Esimerkiksi vuonna 2004 merkittävä osa venäläisten tekemistä ostoksista Suomessa oli bisnesostoja, kun taas nykyisin valtaosa ostoksista tehdään omaan käyttöön.
- Jatkossa Suomessa tulevat vierailemaan yhä enemmän keskituloiset venäläisperheet joiden käyttämä rahamäärä matkaa kohden tulee olemaan pienempi kuin nykyisin Suomessa käyvillä venäläismatkailijoilla keskimäärin.
- Haastatelluista asiantuntijoista osa arvioi venäläisten rahan käytön ostoksiin pienenevän ja osa suurenevan. Keskimäärin rahankäytön ostoksiin arvioitiin pysyvän suurin piirtein nykytasolla, kun inflaatiota ei huomioida.
- Myös tässä raportissa tehdyissä ennusteissa rahankäytön ostoksiin oletetaan pysyvän keskimäärin nykyisellä tasolla matkustajaa kohden.

TUOTEOSTOIHIN KÄYTETTY RAHAMÄÄRÄ (MILJ. €)

	Lappeenranta		Imatra		Kotka-Hamina		Kouvola	
	2011	2025	2011	2025	2011	2025	2011	2025
Elintarvikkeet	50	150	8	20	9	20	3	4
Tilaa vaativa kauppa (moottoriajoneuvot, varaosat, kalusteet, kodinkoneet ja elektroniikka sekä rauta-kauppa)	40	153	6	21	7	19	1	2
Vaatteet	63	396	11	60	10	45	6	17
Muu erikoiskauppa	33	291	8	59	5	31	2	8
Yhteensä	187	990	33	160	30	116	12	31

- Taulukossa esitetyt estimoidun rahamäärät vuodelle 2025 perustuvat olettamukseen, että matkustajamäärät kasvavat skenaarion 3 mukaisesti ja että rahan käyttö matkustajaa kohden tulee säilymään nykyisellä tasolla sekä seuraaviin olettamuksiin tuoteryhmien suosion kehityksestä
 1. elintarvikeostojen osuus tulee pieneneään nykyisestä 27 %:sta 15 %:iin vuoteen 2025 mennessä
 2. tilaa vaativan kaupan (autojen varaosat, rakennustarvikkeet, kalusteet, moottoriajoneuvot) osuus venäläisten ostoksista tulee pieneneään nykyisestä 21 %:sta 15 %:iin vuoteen 2025 mennessä
 3. vaateostojen osuus tulee kasvamaan nykyisestä 34 %:sta 40 %:iin vuoteen 2025 mennessä
 4. muun erikoiskaupan osuus tulee kasvamaan nykyisestä 18 %:sta 30 %:iin vuoteen 2025 mennessä
- Perustelut:
 1. Elintarvikekauppa ja luottamus maasta ostettuihin elintarvikkeisiin tulevat lisääntymään WTO-jäsenyyden ja markkinoiden kehittymisen myötä. Pietarista on pitkä matka elintarvikeostoksille Suomeen ja elintarvikkeista saatava tax free -alennus on melko pieni.
 2. Tilaa vaativan kaupan merkitys venäläisten ostosmatkailussa on vähentynyt 2000-luvulla. Kilorajoitukset ja tavaroiden hankala kuljettaminen Suomesta Venäjälle tulee vähentämään näiden tuoteryhmien merkitystä ostosmatkailussa edelleen.
 3. Muun muassa meksikolaisten rahan käytöstä USA:ssa 40 – 50 % on vaateostoja. Lisäksi vaikka tarjonta Venäjällä paranee ja luottamus merkkivaateliikkeisiin Venäjällä todennäköisesti lisääntyy, tulee hintaetu ostettaessa tuote Suomesta säilymään. Näin ollen voidaan olettaa, että vaateostot tulevat olemaan jatkossakin merkittävässä roolissa venäläisten ostosmatkoilla Suomeen.
 4. Muiden tuoteryhmien osalta voidaan olettaa kysynnän lisääntyvän varallisuuden lisääntyessä ja uusien matkailijaryhmien matkustaessa Suomeen. Myös lomamatkailun lisääntyminen lisää muun erikoiskaupan myyntiä Suomessa.

RAHAN KÄYTTÖ PALVELUIHIN VUONNA 2025

	Lappeenranta		Imatra		Kotka		Kouvola	
	2011	2025	2011	2025	2011	2025	2011	2025
Majoitus	5	30	11	57	2	13	1	6
Ateriointi	9	48	13	67	2	12	1	6
Muut palvelut	3	19	8	42	1	6	0	2
Yhteensä	17	96	32	165	6	31	3	14

- Arvio rahankäytöstä palveluihin perustuu olettamukseen, että keskimääräinen rahankäyttö matkustajaa kohden säilyy vuoden 2011 tasolla ja matkailijamäärä kehittyi maakunnissa skenaarion 3 mukaisesti. Vaikka ateriointipalveluiden käyttö suhteessa majoituspalveluihin on lisääntynyt vuodesta 2011, oletetaan tässä, että rahan käyttö eri palveluihin jakautuu vuonna 2025 samalla tavoin kuin vuonna 2011. Vertailun vuoksi todettakoon, että meksikolaiset tekivät vuosina 2007 – 2008 keskimäärin 24 miljoonaa matkaa vuodessa Arizonaan (skenaarion 3 mukaan matkoja tehdään Kaakkois-Suomeen 12 miljoonaa vuonna 2025). He käyttivät Arizonassa majoituspalveluihin 133 miljoonaa euroa (183 milj. \$). Vastaavasti he käyttivät ateriointiin ravintoloissa 176 miljoonaa euroa (242 milj. \$). Toisin sanoen, jos venäläisten matkailu Kaakkois-Suomeen kasvaa skenaarion 3 mukaisesti ja rahan käyttö palveluihin matkaa kohden säilyy nykyisellä tasolla, venäläiset käyttävät palveluihin yli 1,6 kertaa sen mitä meksikolaiset käyttivät matkaa kohden vuosina 2007 – 2008. Tämä voi kuitenkin olla perusteltu oletamus, sillä Venäjän talous on kasvanut nopeammin kuin Meksikon ja ostovoimakorjattu bruttokansantuote asukasta kohden on suurempi kuin Meksikossa. Toisaalta valtaosa Suomeen tulevista venäläisistä saapuu Pietarista, josta matka Suomeen on pitkä ja palveluita Suomessa käytetään myös jatkossa todennäköisemmin kuin Meksikon raja-alueilta USA:n puolella vierailevien matkustajien keskuudessa.

RAHAN KÄYTTÖ KAAKKOIS-SUOMESSA SKENAARION 3 MUKAISILLA MATKUSTAJAMÄÄRILLÄ

	Rahankäyttö yhteensä v. 2011 (milj. €)	Rahankäyttö yhteensä v. 2025 (milj. €)
Imatran seutu	65	325
Lappeenrannan seutu	204	1086
<i>Etelä-Karjala</i>	269	1411
Kotkan-Haminan seutu	36	147
Kouvola seutu	15	44
<i>Kymenlaakso</i>	51	191

- Mallissa on oletettu matkustajamäärän kasvavan skenaarion 3 mukaisesti ja keskimääräisen rahankäytön matkustajaa kehittyvän aiemmin tässä raportissa kerrotun mukaisesti.